

evangélikus

82. évfolyam, 9. szám
2017. március 5.

élet

Szerény gazdagságban

Interjú Bánfi-Sales
Ruth Annával
a világimanap
alkalmából
8. oldal

900 Ft

SZABÓNÉ MÁTRAI MARIANNA – SZABÓ LAJOS (SZERK.): A SZABADSÁG HÉT SZÍNE

A Déli Evangélikus Egyházkerület fotópályázatot hirdetett a reformáció 500 éves évfordulója tiszteletére. Ebbe a jubileumi kiadványba a pályázat képei közül válogattunk. A reformáció sarkalatos teológiai üzeneteit öntötték rövid mai mondatokba a kerület lelkészei, hitoktatói és gyülekezeti tagjai.

Az evangélium szabadító erejének megtapasztalása és az ezért folytatott rendszeres imádság fontos része az evangélikus hitgyakorlatnak. Ezt az örökséget szeretnénk a generációk közösségében kamatoztatni. Biztatás ez a kötet arra, hogy hétköznapjainkat és ünnepeinket Isten jelenlétében éljük meg.

KÖNYVEINK MEGRENDELHETŐK
A WWW.LUTHERKIADO.HU/BOLT OLDALON

Evangélikus könyvesbolt: 1081 Budapest, Kiss József u. 2/a
Nyitva tartás: hétfőtől péntekig 9–17 óra között
www.lutherkiado.hu/bolt • kiado@lutheran.hu • +36 1 411 0385 • +36 20 824 5518
Levelezési címünk: Luther Kiadó 1085 Budapest, Üllői út 24.

Világimanap

Az ökumenikus világimanap a keresztény asszonyok közösségén nyugvó nemzetközi mozgalom, amelynek kezdete az 1870-es évekre nyúlik vissza. Jelmondata: „Informáltan imádkozni – imádkozva cselekedni.” Minden év márciusának első péntekén a világ minden táján összegyűlnek a keresztények, hogy megismerjék azt az országot, amelynek asszonyai az adott év istentiszteleti liturgiáját összeállították, s Isten elé vigyék imakéréseiket. Idén a Fülöp-szigeteken élők kerülnek a figyelem középpontjába, s értük hangzanak a könyörgések.

Minden év márciusának első péntekén a világ minden táján összegyűlnek a keresztények, hogy megismerjék azt az országot, amelynek asszonyai az adott év istentiszteleti liturgiáját összeállították, s Isten elé vigyék imakéréseiket. Idén a Fülöp-szigeteken élők kerülnek a figyelem középpontjába, s értük hangzanak a könyörgések.

Valódi alázat

Azok a vezetők, akik a cégüket a jótól a kiválóig vezették, nem gondolták magukról, hogy ők a középpontja mindennek, ami történik. Ellenben, ahogy Collins írja: „A jóból kiválóra vált vezetők

sosem akartak igazán nagy hősök lenni. Sosem törekedtek arra, hogy piedesztálra emeljék őket. Látszólag átlagos emberek voltak, csöndben rendkívüli eredményeket elérve.” Hamar elálltak a dicséret elől, a csapatra irányítva azt.

Farsangi imahét

Majd hét évtizede, pontosabban hatvanhét éve egy tél végi napon Csömörön, ezen a Pest környéki településen az evangélikus gyülekezet asszonyai kitaláltak valamit. A farsang kellős

közepén arra gondoltak: jó lenne lassacskán felkészülni lelkiekben a böjti hetekre. A történetről, a páratlan, szép tradícióról Johann Gyula csömöri parókus lelkészt kérdeztem.

Keresztyén holokauszt?

Vállaljuk a hitünket és terjesszük, mert ezáltal erősebbek leszünk, és tájékozottassunk arról, hogy vannak hitestvéreink szerte a világon, akik kemény üldöztetésnek vannak

kitéve – mondja dr. Győrfi Károly, az Óbudai Evangélikus Egyházközség felügyelője. Az egykori diplomata Keresztyénüldözés a 21. század elején című könyvének már a második, bővített kiadása jelent meg 2016-ban.

Másságosság újratöltve

Nem tudom, sikerül-e elfogadhatóvá tennem e szörnű címszüleményt, de hátha... Múltkori magazin-számunk elé írt gondolataimat kell ugyanis folytatnom. Egy német kamion oldalán olvasott kérdés súlyosságára igyekeztem rámutatni. Igyekeztemből akkor – a házasság hete alkalmából – csak a homoszexualitással kapcsolatos egyházi engedékenység jelzésére futotta, jöllehet a „mi változtatjuk meg a világot, vagy a világ változtat meg minket?” kérdés sajnos sokkal több aspektusból aktuális. Mert olybá tűnik, hogy – a missziói parancssal szöges el-
lentétben – mostanság sok tekintetben inkább a keresztény egyházak próbálnak igazodni a világi „trendekhez”, megfelelni a „korszerűség” (a korszellem) elvárásainak.

Pedig a reformáció emlékéve arra is emlékeztethet, hogy egykor mi, evangélikusok is mertünk mások lenni – elnyomott, olykor üldözött kisebbséghez tartozók. Sokak szerint épp ebből következik, hogy nekünk fokozottan nyitottaknak, befogadóknak és toleránsoknak kell lennünk. Tegyük hozzá, ez azért momentán nem olyan nagy kunszt, amikor a politikai korrektség jegyében – ilyen-olyan megfontolásból – a multinacionális gazdasági érdek is erre késztet...

Másságunk múltjából éppenséggel merőben mást is kiolvashatnánk: hogy tudniillik lutheránus eleink az elnyomások, üldöztetések közepette sem hódoltak be a többség elvárásainak! Ellenkezőleg: Istenbe vetett rendíthetetlen hittel tartottak ki elveik, biblikus értékrendjük mellett. Úgy vélem, ma is ez a nehezebb, ámde méltóbb magatartás.

Jelen lapszámunk vonatkozó írásainak ajánlása mellett szabad legyen az iméti mondat igazolására idéznem egy kétszeresen kisebbségben lévő kárpátaljai református lelkipásztor szavait. A *Kárpáti Igaz Szó* című napilap – a másosság szociálpszichológiai fogalmát boncolgató – riportjában Héder János már több mint tíz éve így fogalmazott:

„Az egyház nem lehet mindennel szemben toleráns, mert a rendeltetése az, hogy a társadalom lelki ismerete legyen, még annak árán is, ha emiatt megvetik, vagy elfordulnak tőle. Ha lemond erről, többé nem jár Jézus nyomdokán, és elvesztette igazi értékét. Ahol az egyház túl toleráns a bűnnel szemben, ott megindul az erkölcsi züllés, ami minden szinten hanyatlást hordoz magában. Ez jellemző Európára ma. Ha az egyház lemond értékeiről, akkor az már nem egyház. Ezért emberszeretete mellett vállalnia kell véleményét, ami sokszor konfrontációhoz vezet.” (*Kárpáti Igaz Szó*, 2005. január 27.)

● T. PINTÉR KÁROLY

Láthatóan evangélikus

FOTO: MAGYARI MÁRTON

Raffai Balázs tanár – Nemeskér. Szüleim vegyes házassága okán otthon a felekezeti közösségben éltük meg hitünket. Kisiskolásként kezdtem a nemeskéri gyülekezetbe járni, ahol veretes, Krisztus-központú evangélikusságot kaptam. Mindkettőért hálás vagyok. Később a líceumban ezek formálódtak bennem. Itt a nyitottságot tanultam meg, egymás elfogadása felé terelgettek bennünket. Így az iskolában – a felekezeti sokszínűségnek köszönhetően – már tanulóként is megtapasztaltam az ökumenikus közösség szépségét. Feleségem református, négy gyermekünk van. A családon belül az evangélikusság számomra azt jelenti, hogy mindenkit elfogadunk úgy, amiben felnőtt, amiben hisz. Segítjük a másikat, és lehetőséget adunk arra, hogy mindenki gyakorolhassa a vallását. A családban a közös pontok vannak kiemelve: az imádkozás, a Biblia olvasása. A kémiatanítás mellett evangélikus hitoktató is vagyok. A hittanórákon igyekszem a saját csoportomnak is úgy fogalmazni, hogy mindenkinek az értékeit emeljem ki. Meggyőződésem, hogy nem azt kell hangsúlyoznunk, ami elválaszt, sokkal inkább azt, ami összeköt.

A mai evangélikus arcképcsarnok az interneten a lathatoan.reblog.hu és a [facebook.com/lathatoan.evangelikus](https://www.facebook.com/lathatoan.evangelikus) címen érhető el.

Varázsóra az Urániában

Hálás vagyok Levente Péter *Varázsóra* című zenés műsoráért, amelynek célközönsége a gyermekek, a családok voltak. Török György megszólaltatta Hakapeszi Maki unokáját, majd Habók János és Rózsa Hajnalka bűvészmutatványai varázsolták el a legapróbb nézőket is. Levente Péter színpadra invitáló játékában mindenki részt vehetett, aki önként vállalt egy-egy hozzá illő szerepet. A dabasi hittanosok örömmel mentek az előadásra – amely az Uránia Nemzeti Filmszínházban február 9–12. között tartott *Reformáció 500 filmnapok* keretében került a nézők elé –, és még nagyobb örömmel jöttek haza: a hittanórákon is boldogan számoltak be társaiknak a vidám élményekről. Örülök, hogy a szervezők a gyerekekre is gondoltak, hogy ők is sok jókedven és közösségben részesülhettek Levente Péter és társai által. Mint háromgyermekes anyuka ezt külön is megköszönöm.

● BALOG ESZTER

Oratio œcumenica

Mennyei Atyánk! Irgalomért és kegyelemért fordulunk hozzád. Fel nem foghatjuk, hogy Fiad, Jézus Krisztus is megkísértetett, és szenvedett értünk. Az ő megkísértése, szenvedése és megkísértésben, szenvedésben való megállása ad nekünk hitet és erőt. Benne bízva kérünk téged: hallgasd meg könyörgésünket!

Őrizd meg a kísértések közepette egyházadat és minden hívőt! Új utakat keresünk az emberek felé, hogy az örömhírt vigyük nekik. Segíts abban, hogy ezeken az új utakon járva tisztán és igazán hirdessük az evangéliumot! Ne engedd, hogy akár a korszellemnek, akár egyéni vágyainknak engedve bármit is feledni hagyjunk drága igédből!

Könyörgünk hozzád az egész teremtettségért. Kérünk, őrizd meg minden gonosz tett és szándék ellenére utódainknak is világunkat! Segítsd meg a háborúság és természeti katasztrófák sújtotta embereket!

Könyörgünk hozzád hazánkért, nemzetünkért, népünkért. Gond és félelem, kétségek és kérdések gyötörnek bennünket, amikor a jövőnkre gondolunk. Vezess ki bennünket a gyanakvás, vádaskodás, békétlenség csapdájából! Sokat szenvedett népünknek adj erőt, tartást és hitet, hogy bízson benned és önmagában!

Könyörgünk hozzád minden emberért. Védeld meg családjaink egységét, szeretetét, mert a bűn és a kísértés rombolni igyekszik. Vigyázz gyermekeink és fiataljaink lelki és testi fejlődésére, mert annyi veszély fenyegeti őket! Adj bölcsességet a szülőknek, hogy felelősséggel és szeretettel neveljék gyermekeiket! Segítsd az idős embereket, hogy a magány vagy a betegségek egyre súlyosbodó terhei ne törjék össze hitüket! Vigasztaló szeretettel vedd körül a halállal és a gyászukkal küzdőket!

Legfontosabb szavunk legyen a köszönet szava. Köszönjük neked, hogy Jézus Krisztus földre jött, végigjárta a kereszttutat. Ő a mi megváltónk és állandóan velünk lévő Urunk örökkön örökké. Ámen.

Böjt 1. vasárnapja (Invocavit) – Mt 4,1–11

Taposóaknák

A *Luther* című filmben egy bíboros felteszi a kérdést fiatal titkáranak:

- Önnek mi a célja?
- Hogy szolgáljam Istent teljes szívemből! – válaszol az ifjú.
- Akkor ebben fog megkísértetni! – jön a válasz.

Hatalmas pofon ez a mondat. Hiszen a fiatalembert a legszebb vágy hajtotta. A jelenetben a bíboros felidéli az előző időszak reneszánsz pápáit, akik a bikaviadalokért, a harci dicsőségért, a hatalomért éltek. Ilyen előzmény után milyen jó hallani, hogy íme, itt egy fiatal, aki tényleg másfelé, fölfelé tekint! Kiábrándító a bíboros mondata: ettől még nem lesz mentes a kísértéstől, sőt!

Nem hagy nyugodni Jézus második megkísértése. Az elsőt érttem: a kenyér egy idő után fontosabb lesz mindennél. Elveket, meggyőződést, civilizációt ír felül az, hogy éhesek vagyunk. És bár én a magam számára a hatalmat nem tudom különösebben fontosnak tartani, azért az nekem is fontos, hogy óráimon, vasárnapi istentiszteleten, iskolai áhítataimon mindenki rám figyeljen. Ez is a hatalom egy formája, és megértem, ha kísértéssé válik. A harmadik kísértés – a hatalomé – is olyan, hogy fel lehet rá készülni, és könnyű tetten érni.

De a második? Hiszen itt az ördög épp arra ösztökéli Jézust, hogy bízson meg teljesen Istenben, ugorjon le a templom párkányáról, hiszen maga Isten ígérte meg, hogy nem esik bántódása! Ráadásul éppen a Szentírásra mutat, a 91. zsoltárt idézi. Hát nem az Istenbe vetett hit a biztos menedékünk a kísértés előtt? Hát nem magának Luthernek a magyarázatában olvashatjuk: „Isten nem kísért ugyan senkit sem...” Hát nem az Istenhez való hűség a biztosítéka annak, hogy elkerüljön bennünket a kísértés?

Úgy tűnik, nem. Sőt egyáltalán nincs biztosíték, soha nem állíthatjuk, hogy kísértésmentes terepre értünk. Groteszk módon épp a bibliaolvasás vagy az imádság válhat a kísértés igazi terepévé. Isten felé fordulunk, hogy ne kelljen mások felé. Kiolvassuk a Bibliából, hogy „nem vagyok olyan, mint a másik”. Vallásos mázat készítünk hitvallásosságunkból, őszinteséget hitetünk el magunkkal és másokkal. Nem vesszük észre a csapdát, hiszen éppen azért fordulunk az Ige és az imádság felé, hogy a többi kísértéstől megóvjuk magunkat. Azt kell látnunk, hogy a történelem folyamán nem azok vitték végbe a legtöbb szörnyűséget, akik elhatározták, hogy gazemberek lesznek, hanem a szavakban jó szándékú, a világot megváltani kívánó, önmagukat jó embernek mutató népezérek.

Életünket végigkíséri az a tapasztalat, hogy éppen azon tett által teljesítjük be a sorsunkat, amely által elkerülni szeretnénk sorsunk beteljesülését. Úgy tűnik, aláaknázott területen élünk, csak akkor tudjuk elkerülni az egyik aknát, ha közben egy má-

sikra lépünk rá. Talán Oidipusz király története – aki a születésével kapcsolatos jóslat miatt menekült el, és ezzel tette lehetővé a jövődőlés beteljesülését – szemlélteti a legérzékletesebben ezt a helyzetet. Az *ördög ügyvédje* című film végén fejbe vág bennünket az üzenet: a fiatal ügyvéd képes letérni a kísértő által kínált útról, ám az utolsó filmkocán azt látjuk, hogy a csatának még közel sincs vége... Valóban ennyire kilátástalan a helyzet? Az, hogy Jézus sikerrel állta ki a próbát, csak az ő személyéből fakadó egyedi jelenség? Könnyen hajlanék a pesszimizmusra, és mondanék erre a kérdésre igent.

Pedig van egy reménysugár. Különös módon talán épp az a hiba, hogy ellenállni, küzdeni akarunk. Ha így teszünk, biztos a kudarccal. De ha én magam nem vázok föl megoldási utakat-módokat, nem szervezem meg a kísértés elleni harcot, hanem csak hagyom, hogy Jézus kísérjen, és őt követem, akkor megtörténhet a csoda: ki tudok bújni a kísértés csapdájából. Vagy talán nem is

KÉPÜNK ILLUSZTRÁCIÓ

én, hanem a bennem lakó Krisztus. Akarni vagy nem akarni, ha rólunk van szó, egyet jelent: kudarccal. De ha átadom a kezdeményezést annak, akinek volt ereje minden kísértéssel szembeszállni, magam sem esem bele a csapdába. Böjt ideje éppen alkalmas annak a megélésére, hogy lemondva önmagamról nem én jutok el a célhoz, csak követem azt, aki képes elutasítani a kísértést, de a kereszten ki tudja mondani: elvégeztetett.

● HEGEDŰS ATTILA

Imádkozzunk! *Krisztusunk! Hiába vértessük föl magunkat, tehetetlenek vagyunk a kísértésekkel szemben. Add, hogy ne mi akarjunk hősködni, nagyok lenni. Állj mellénk, állj élénk, hogy téged követve győzhessünk a kísértés felett! Ámen.*

500 nap imádság reformációért

„Ha segítségül hívtok, és állhatatosan imádkoztok hozzám, akkor meghallgatlak benneteket.” (Jer 29,12)

Luther Márton szenvedélyes imádkozó volt. Az Isten által elindított reformáció nagy munkáját másképpen nem tudta volna elvégezni. A Szentlélek tanította, vezette, erősítette.

Új reformációra van szüksége a ma egyháznak. Sokan eltávolodtak Istentől, a hittől, a bibliai értékrendtől. Ma is minden megváltásért kiált a családban, az egyházban, a világban.

Kérjük egyházunk népét, hogy imádságaikkal kapcsolódjanak be az *500 nap imádság az egyházért* mozgalomba, amely 2016. június 18-tól 2017. október 31-ig tart.

Valljuk meg vétkeinket, mulasztásainkat, könyörögjünk bűnbocsánatért, megújulásért, új reformációért, adjunk hálát a kegyelemért, a keresztségért, a feltámadás erejéért, a Szentlélek munkájáért, dicsőítsük és magasztaljuk Istent a teremtésért, a megváltásért és az üdvösségért.

Imádkozzunk családjainkért, gyülekezetünkért, egyházunkért, népünkért, Európáért és az egész világért!

Tegyük ezt egyénileg, közösségben, istentiszteleteinken, egyházi rendezvényeinken. Ahol eddig nem volt, alakítsunk imaköröket! Olvassunk az imádkozással kapcsolatos kiadványokat, például a *Ma így imádkozzatok!*, illetve *Imádkozzunk együtt Lutherral – ma is* című köteteket (fordította dr. Hafenscher Károly), Fabiny Tamás *Ajtórésnyi zsolttár*, Ordass Lajos *Nem tudok imádkozni*, Ole Hallesby *Az imádságról* című könyvét.

Az ötszáz napos időszak alatt havonta imakörlevelet teszünk közzé.

„Falaidra, Jeruzsálem, öröket állítottam. Soha ne hallgassanak, se nappal, se éjjel! Ti, akik az Urat emlékeztetitek, ne legyetek némák!” (Ézs 62,6)

A MAGYARORSZÁGI EVANGÉLIKUS EGYHÁZ
EVANGELIZÁCIÓS ÉS MISSZIÓI BIZOTTSÁGA

Felhívásunkat a Szlovákiai Evangélikus Egyház 1936 óta működő imamozgalmának ötlete alapján fogalmaztuk meg.

Márciusi körlevél

Mert ő azt ígerte... A hívó ember tisztában van azzal, hogy imádsága nem a „plafonig” jut el. Rendíthetetlen a bizonyossága a meghallgatás felől, mert ő azt ígerte: „Ha kiált hozzám, meghallgatom...” (Zsolt 91,15).

Istennél nincsen ügyfélfogadási idő, őhozzá bármikor, bármilyen helyzetben, bármilyen körülmények között, bármilyen örömmel és hálaadással, nehézséggel, fájdalommal és szomorúsággal, minden nyomorúsággal, bűnnel lehet menni, mert ő azt ígerte: „...aki énhozzám jön, azt én nem küldöm el...” (Jn 6,37).

Aki őhozzá megy, akinek bizalma van felé, aki aláztos szívvel keresi őt, annak ő olyan megnyugvást tud adni, amely semmivel sem ér fel, mert ő azt ígerte: „Jöjjetek énhozzám mindnyájan, akik megfáradtatok és meg vagytok terhelve, és én megnyugvást adok nektek.” (Mt 11,28)

Erre a békességre és megnyugvásra van szüksége minden embernek ebben a bűnnel terhelt, felzaklatott, keszekusza világban, azonban ő ezt nem úgy adja, mint a világ, mert ő azt ígerte: „Békességet hagyok nektek, az én békességemet adom nektek, de nem úgy adom nektek, ahogyan a világ adja.” (Jn 14,27)

Ő adja, de csak annak, aki ezt kéri, mert ő azt ígerte: „...kérjétek, és adatik nektek, keressetek, és találtok, zörgessetek, és megnyitattik nektek. Mert mindaz, aki kér, kap, aki keres, talál, és aki zörget, annak megnyitattik.” (Lk 11,9–10)

Olyan Urunk van, aki ígéretekkel biztosít bennünket, nem hagy kétségek és bizonytalanságok között, mert ígéreteink záloga ő. Hála lehet a szívünkben, hogy „imameghallgató”, ránk figyelő, bennünket szerető Urunk van, aki sosem hagy magunkra, mert ő azt ígerte: „Nem maradok el tőled, nem hagyalak el.” (Józs 1,5)

Imádkozzunk: az Észak-Pest Megyei Egyházmegyéért, gyülekezeteiért, lelkészeiért; egyházunk, népünk újulásáért, valódi reformációért és bűnlátásért; a Szentlélek tüzevel átítatott, ébresztő igehirdetőkéért, akik nem embereknek akarnak tetszeni, hanem egyedül Istennek (lásd Gal 1,10); püspökökéért, esperesekéért, lelkipásztorokéért, akik döntéshelyzetben vannak, hogy Isten vezetésére figyelve ne megalkuvóan, hanem az ő drága szavát komolyan véve képviseljék az Úr ügyét; a reformáció kezdete jubileumának ünneppsorozatáiért szerte szeretett hazánkban és a nagyvilágban; a ma is útnak induló kiszolgáltatott menekültekért, akik az úttalan utakon mindenféle veszélynek vannak kitéve; az otthonlalanokéért, akiknek nem természetes, hogy tető van a fejük felett; a nélkülözőkéért, akiknek nem természetes a mindennapi betevő falat; a gyászolókéért, akikre az elmúlt hónapokban rávetült a halál árnyéka.

● ZSARNAI KRISZTIÁN lelkész (Nyíregyháza)

A hónap igéje

Márciusi havi igénk arra az alapvető rendre figyelmeztet, amelyet Isten az emberi társadalom működőképességének biztosítására adott. Az Ó- és Újszövetségben sok egyéb helyen is olvashatunk olyan intelmeket, amelyek fokozott megbecsülést és tiszteletet parancsolnak az idősek, a gyengék iránt. Nyilván azért, mert az ember minden időben hajlandó volt embertelenül bánni megöregedett és megbetegedett embertársaival.

Mindig is létezett a generációk közti, sok esetben az ellenségeskedésig fajuló feszültség. Mégis ijesztő az a jelenség, amely feltűnik az internet közösségében is: az idősgyűlölet. A fiatalabb nemzedék néhány képviselőjének megnyilvánulásai között olyanok is akadnak, mint „mi tartjuk el az öregeket”; „meg kell vonni a nyuggerektől az ingyenes közlekedést”; „az előző generáció mindent elrontott, felélték az országot”; „az öregek viszik el az

„Az ősz ember előtt kelj fel, és becsüld meg az öregembert. Félj Istenedtől: Én vagyok az Úr!” (3Móz 19,32)

egészségügy pénzét”. És ezekből következően a legfélelmetesebb: „Aki elmúlt hetvenéves, annak be kellene zárnia a boltot.”

Az idősek válasza sem szívderítőbb: a fiatalok lebecsülése, leszólása, az irigység, a „csak mi tudtuk jól”, a hatalomhoz való ragaszkodás. Generációk háborúja folyik.

Isten igéje a generációk közötti kölcsönös tiszteletre, szolidaritásra, egymás értékeinek és eredményeinek elismerésére int, mert csak ezen alapulhat egy egészséges, folyamatosan fejlődő közösség, család és társadalom.

Miért olyan nehéz ezt megvalósítani? Mert Isten és az embertárs tisztelete összetartozik. Amikor létrejött a szekuláris társadalom, és a világi élet területétől elválasztotta a hitéletet, akkor az Isten tiszteletével együtt kezdett elveszni az ember tisztelete is. Bár jelszó lett a humánus, az ember megbecsülése, a gyakorlat egészen mást mutatott. Ismerjük a 20. század két erről árulkodó jelképét: „Arbeit

macht frei” (a munka szabaddá tesz); „a kommunizmusban a legfőbb érték az ember”, és tudjuk, milyen borzalmas tetteket takartak. Aki Istent nem ismer, az embert sem ismer.

A Biblia csak úgy tudja látni az embert, mint aki Isten teremtménye és partnere. Minden megnyilvánulásunk, tevékenységünk, társadalmi létünk és erkölcsünk forrása az, hogy Istenéi vagyunk. Az egyes ember nem értelmezhető önmagában, csak másokkal kapcsolatban. Mint egy lánc szemei fonódunk egymásba, és a lánc kezdőszeme maga Isten, aki Ábrahám, Izsák, Jákób, az atyák és ősatyák, a próféták és a választott nép, Jézus és az apostolok, az első keresztények és a mártírok, az egyházban élt elődeink, a mi és a gyermekeink, unokáink Istene. Generációk végtelen sorát fűzi össze szeretetével és hűségével. Ebben a láncban vagyunk összekötve az előttük jártakkal és az utánunk jövőekkel.

Ez az összekötöttség utal minket egymásra, hogy felismerjük és elismerjük egymás értékeit. Hiszen az idős nem önmagában attól értékes, hogy idős, hanem attól, amit letett az asztalra: felnevelte a fiatal generációt, sokszor nagy áldozatokat hozott értük, megteremtette az életlehetőségeiket, hozzájárult a fejlődéshez. Tudást és tapasztalatokat szerzett és adott át. A fiatalok ambíciója, merészsége, tudása pedig viszi tovább azt, amit az idősök abbahagytak, mert ők a nyitottak, és megvan hozzá az erejük.

Minden generáció az előzőre épít. A fiatal nemzedéknek meg kell tanulnia Isten szavából, hogy tiszteljék az időseket, akiket keresztül az életet kapták, akik a rájuk bízott részt betöltötték az életben. De ugyanígy az idős nemzedéknek is meg kell tanulnia értékelni a fiatal nemzedék tehetségét és tettvágyát, és reménységgel, örömmel nézni a jövőbe induló lendületét.

Öregnek lenni nem szégyen, és fiatalnak lenni nem érdem, csak állapot; az élet útjának első és utolsó szakasza, de ugyanaz az út. Egyik generáció a starthoz, a másik a célhoz van közelebb. Magának az útnak, az életnek a célja pedig az, hogy hitben és szeretetben meggazdagodjunk, és ezt a gazdagságot folyamatosan gyarapítva adjuk át az úton velünk együtt járóknak és az utánunk következőknek.

● BALICZA IVÁN

Kiemelt rendezvények a reformáció emlékévében

Egyházunk püspöki tanácsa a 2017-es jubileumi évről körlevelet adott ki, amelyet magazinunk február 5-i száma is közölt. E szerint ebben az esztendőben a reformáció jegyében egyházunk tagjait a következő kiemelt rendezvények várják.

- 2017. április 1. A Déli Egyházkerület missziói napja (Bonyhád), az Északi Egyházkerület missziói napja (Aszód)
- 2017. május 13–14. Országos kórustalálkozó (Szarvas)
- 2017. május 28. Nyugati egyházkerületi és vasi egyházmegyei hálaadó nap (Sárvár)
- 2017. június 6–8. Kárpát-medencei evangélikus lelkesztálkozó (Balatonszárszó)
- 2017. október 14. Országos evangelizáció (Budapest-Deák tér)
- 2017. október 31. Ünnepi istentiszteletek országsszerte, állami ünnepség a Papp László Budapest Sportarénában
- 2017. november 11. A jubileumi év evangélikus központi ünnepe (Budapest-Deák tér)

Mi vagyunk Európa ellenkultúrája?

Evangélikusok egy asztalnál

A Lutheránus Világszövetség májusi namíbiai nagygyűlésére készülve közel száz európai küldött tanácskozott a svédországi Höörben január 31. és február 3. között. A Magyarországi Evangélikus Egyházat dr. Fabiny Tamás püspök, a kelet-közép-európai régió májusban leköszönő alelnöke, valamint a három nagygyűlési küldött: Cselovszkyné dr. Tarr Klára, egyházunk országos irodája ökumenikus és külügyi osztályának vezetője, Garai Szilvia teológushallgató és Mesterházy Balázs esperes képviselte a találkozón. Jómagam a szervezőbizottság liturgikus felelőseként voltam jelen.

Világszerte hét régióban fejt ki tevékenységét a Lutheránus Világszövetség (LVSZ) hetvenötmilliós családja, ezen belül Európa hagyományosan nyugat-közép-európai, kelet-közép-európai és északi régióra tagolódik. Höörben a világ legnagyobb létszámú és gazdasági erejét tekintve is kiemelkedő evangélikus közössége, a svédországi egyház fogadta az európai evan-

gélíkusság különféle képviselőit. Amint Martin Junge, az LVSZ főtákará nyitóbeszédében megjegyezte, a ma mindinkább elzárkózásra berendezkedő Európában példaértékű, hogy az evangélikus egyházak képviselői még hajlandók ilyen széles körben leülni egymással – ez az őszinte párbeszédre való nyitottság pozitív értelemben vett ellenkultúrát képvisel.

Az evangélikus látóhatáron túl tekintő európai reflexiót Rüdiger Noll előadása ala-

pozta meg. Az Európai Egyházak Konferenciájának Egyház és Társadalom Bizottságából ismert veszfáliai lelkész elsősorban az uniós környezet kihívásaira koncentrált. Az élénk beszélgetés során többen felhívták a figyelmet arra, hogy Európa jóval többet jelent az Európai Uniónál, hiszen a találkozón is helyet kaptak többek közt a norvég, a svájci és az oroszországi evangélikus egyházak képviselői.

Felkészülés a 2017-es nagygyűlésre

A nagygyűlést hétvékenként rendezik meg. Az idei alkalom – amely épp egybeesik a jubileumi esztendővel – fő témái egyházunkban már ismerősek: *Isten kegyelméből szabadon – A megváltás nem bocsátható áruba; Az ember nem bocsátható áruba; A teremtés nem bocsátható áruba.* Az altémák sorrendje kulcsfontosságú, hi-

szen megváltottságunk ténye az az alapvető feltétel, amelynek nyomán egyáltalán gondolkodhatunk társadalmi és természeti környezetünk iránti felelősségünkről. E témák köré rendeződött az előtalálkozó teljes programja: a plenáris megszólalások, a csoportbeszélgetések, az LVSZ folyamatban lévő projektjeinek (diakónia, ifjúság, a közösség önmeghatározása, egyház a nyilvános térben) bemutatása és az istentiszteleti élet egyaránt.

A nagygyűlés helyszínéül szolgáló, sokak számára ismeretlen afrikai országot a Németországból származó Burgert Brand püspök és felesége, Ute Brand (egyben a nagygyűlés helyi koordinátora) hozta közel a résztvevőkhöz. Lenyűgöző módon, de egyben önkritikusan mutatták be a természeti kincsekkel gazdagon megáldott Namíbiát, amelynek népessége többségében keresztény, és a három evangélikus egyház tagja. Imádságtéma lehet ugyanakkor a szárazság, amely négy év óta próbálja meg a lakosságot. Elgondolkodtató kérdés, hogy a nagygyűlés több ezer fő tömege nem a helyiek ivóvíz tartalmakait fogja-e majd felélni.

Regionális reménységek

A kelet-közép-európai régió világszövetségi jelenléte évek óta örömdetesesen erősödik. Az LVSZ genfi központjában már két mun-

FOTO: ARNI SVANUR DANIELSSON

Burgert Brand püspök és felesége, Ute Brand (középen) az országbemutató beszélgetés közben; jobbra a moderátor, Astrid Kleist esperes

katárs is képviseli a hozzánk közel álló mentalitást: Anne Burghardt észt lelkész nő a teológiai részleg reformációi emlékéért felelős munkatársa, a lengyel Ireneusz Lukasz pedig a világszövetség új Európa-titkára, aki ezen a találkozón mutatkozott be a szélesebb európai evangélikus nyilvánosság előtt.

A hööri találkozó az egyes európai régiók belső kérdéseinek megvitatására is módot adott. Örömdetes volt a csoportban uralkodó nyílt párbeszéd légköre, ugyanakkor sajnálatos, hogy a régió számos egyháza Lettországtól Szlovéniáig nem tudott

vagy nem kívánt képviselőt küldeni a megbeszélésre. Májusban Namíbiában a windhoek-i nagygyűlésen megválasztják majd az LVSZ új tanácsát, amelybe régióknak tizenöt tageszélyt delegálhat. Közülük választják majd ki a régióért felelős alelnök személyét, aki a következő hét évben pásztorolja a környékbeli tag-egyházakat. A régió evangélikus egyházai túlnyomórészt kisebbségi helyzetben, gyakran szerény anyagi körülmények között működnek, így különösen nagy jelentősége van a nemzetközi kapcsolattartásnak, a testvéri közösség megélésének.

Ige és szentség a közösség alapja

A találkozó liturgikus élete – amelynek megvalósításáért a nemzetközi előkészítő bizottság régiós delegáltaként jómagam voltam felelős – a nagygyűlés témáihoz illeszkedett. A reggeli és esti áhítatok formái változatosak, a helyi gyülekezettel közösen ünnept nyitó istentisztelet és a záróalkalom úrvacsorai közössége mindvégig emlékeztetett arra a közös alapra, amelyen mindannyian állhatunk. A világszövetség szokásainak megfelelően minden égtáj felől női és férfihangon, laikus és felszentelt igehirdetők szaván keresztül szólt hozzánk Isten ígéje. „Isten kegyelméből szabadon” – a kegyelem ajándéka a biztosíték arra, hogy különböző adottságaink között, a kulturális és nézetkülönbségek dacára is van közös nevező a világ evangélikusságának tagjai számára.

● PAP KINGA MARJATTA

FOTO: AGNIESZKA TARNÓGÓRSKA

Világimnap

Ahogy a Fülöp-szigeteken élük a hitet

Magazinunk legtöbb előfizetőjének kezébe március 3-án, az ökumenikus világimnapon kerül a lapszámunk. Néhány gyülekezetben inkább vasárnap délutánra hirdették meg a nálunk is évtizedek óta megtartott alkalmat, hogy szeretetvendégség keretében gondoljanak imádságban a Fülöp-szigetek keresztény közösségeire. Merthogy idén e szigetállam Krisztust követő asszonyai fogalmazták bele érzéseiket az istentisztelet liturgiájába.

Igen, érzéseiket fogalmazták meg. A világimnap mozgalom ugyanis sajátos módon vezet be a más kontinenseken élő keresztény testvéreink hitbeli látásába, olykor zavarba ejtő teológiájába. Most ismét Ázsia kerülhet közel hozzánk, s a Fülöp-szigeteki asszonyok megfogalmazásai talán meg is hökkenthetnek.

„Ez kész szinkretizmus!” (vallási keveredés) – csattant fel mellettem valaki a világimnap alkalmat előkészítő budapesti konferencián januárban, amikor a liturgia szövegét olvasva az *igazság asszonyát* szólítottuk meg... Az említett szakasz ala-

pos tanulmányozása után kiderül ugyan, hogy a filippínó asszonyok eredetileg csak Iustitiával folytatandó beszélgetésre invitálják az istentisztelet résztvevőit, ez mégis árukkodik a miénktől eltérő mentalitásukról.

Náluk nem válik teljesen szét a szakrális és a szekuláris világ, nincs éles határvonal az Istenről és a földi létről való gondolkodásukban. Az ázsiai szigetvilág különleges kultúrája keresztény hitük megélésére, kegyességükre is hat. Ezen nem megbotránkozunk kell, hanem elfogadva a szemléletüket velük imádkozunk azért, hogy szűnjön meg minden igazságtalanság országukban is.

A fejlődő világban élő keresztény testvérek sajátos hite másként is zavarba kell, hogy hozzon bennünket. Követendő példa lehet számunkra, amilyen természetességgel hagyatkoznak Isten szeretetére: megélik azt, hogy az Úr hűséges, gyermekeiről gondoskodó Atya.

Mi itt, Európában mennyire tudunk aggódni a legkisebb dolgok elvesztésének lehetősége miatt is?! Sokszor egy csőrepedéstől úgy kétségbeesünk, úgy sópánkodunk, mintha itt lenne a világvé-

ge. A Fülöp-szigetek szegényebb vidékein szinte nincs olyan falusi lakos, aki ne élte volna át legalább egyszer életében bambuszrudakból épült házának összeomlását. Évente átlagosan húsz alkalommal pusztít tájfun, s teszi földdel egyenlővé a nyolcszáz lakott sziget egyik-másik települését. Mégis, az imnap liturgia kezdő soraiban ezt a vallomást olvassuk: „...a szenvedések és bajok közepette is érezzük a Szentlélek jelenlétét!” S ez náluk nem csupán kegyes szólam, hanem valóban így tudnak tekinteni a nehézségeikre. Hogy abból Isten kimenekíti őket.

A 2013-as Yolanda tájfun pusztítása után – amelyről a világimnap liturgiában megszólaló Editha asszony is szól – a Fülöp-szigetek akkori elnöke, Benigno S. Aquino a következőképpen tett vallást nemzete hitéről: „A filippínó emberek bátorsága, nehézségeik rugalmas elhordozása, vagyis töretlen lelkiületük abból fakad, hogy hisznek Isten jóságában. Abban, hogy nélküle erőtlenné lennének, de ővele erősek.”

● B. PINTÉR MÁRTA
evangélikus lelkész,
a MEÖT Női Missziói Bizottságának elnöke

Tudták, hogy Magyarországon kétszázhetven Fülöp-szigeteki ember él? Egyikük Bánfi-Sales Ruth Anna, aki magyar férjével vállalkozásba kezdett, s a Cserhát lankáira épített, Malom Udvar nevű fogadót működteti. Így ő a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának Női Bizottsága által január végén Budapesten megtartott úgynevezett világimanapi előkészítő konferencián nem csupán előadó lehetett, hanem szakács is, hiszen a rendezvényen az általa készített filippínó ételeket is megkóstolhatták a résztvevők. Az alkalom végén szegénységről, gazdagságról beszélgettünk.

Szerény gazdagságban

„Holnap majd ad új házat az Úristen”

– Bánfi a férje neve, tehát ő magyar, de honnan a Sales családnev?

– Dédnagyapám kapta a japánokkal vívott háború után. Igazából elírás is történt, a családunknak ugyanis semmi köze a kereskedelemhez, amit a Sales név az angol jelentése alapján sugallna. *(A sale eladást, árusítást jelent. – A szerk.)* Én magam Isulanból származom, ahol az emberek gazdálkodásból élnek. Sokakat lehúz a szegénység, de bennünket, filippínókat talán inkább inspirál, hogy kitörjünk nyomorúságos körülményeinkből. Öt-hat éves koromban én is jártam ki a rizsföldekre dolgozni, de aztán tanultam, és mérnökinformatikus diplomát szereztem.

– Említette, hogy a fiatal értelmiségiek ugyanakkor nehezen tudnak elhelyezkedni.

– Ez sajnos így igaz. Sok társam kényszerült arra, hogy elhagyja a családját, sutba vágja a diplomáját, és külföldön vállaljon takarítói vagy egyéb kétékezi munkát. ►

FOTÓ: KISS TAMÁS

Anna a világimnap előkészítő konferencián, a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának (MEÖT) székházában

Rászorulnak erre, hiszen csak így támogatják otthon maradt rokonaikat. A Fülöp-szigetek GDP-jének (*bruttó nemzeti termék – a szerk.*) 13,5 százalékát az országon kívül dolgozók termelik meg.

– Ez azt is jelenti, hogy a családi kötelekeket különösen is fontosnak tartják a Fülöp-szigeteki emberek?

– Számontartjuk és támogatjuk egymást. A világimnap előkészítők során is hang-

súlyoztuk, hogy nálunk igen fontos szerepe van a családi összetartozásnak, egymás segítésének. Tradíció például a *dagyaw*, a mezőgazdálkodásnak az a módja, amikor a gazdák közösen művelik meg a földjeiket, hogy aztán a termésből is egyformán részesítsék egymást. Személyes példám is említhetem. Amikor néhány évvel ezelőtt hazalátogattunk a falumba, sokan ránk köszöntek, és a férjem igencsak meglepődött, amikor elárultam, hogy ők mind az unokatestvéreim. „Hány van neked?” – kérdezte. „Nyolcvannégy – feleltem –, és mindnek ismerem a családját is.” Azért megnyugtattam: tőle természetesen nem várjuk el, hogy mindegyikük nevét megjegyezze.

– Ha három szóban kellene jellemeznie a hazáját, mit mondana?

– Talán a szépség, a jóság és a gazdagság szavakkal illetném a Fülöp-szigeteket. Gyönyörű természeti kincseink vannak. Ez egyfajta gazdagság. De úgy gondolom, hallatlan értéket jelent az emberek kreativitása is. Tehetséges nemzetnek tartom magunkat, ugyanakkor van bennünk egyfajta szerénység is. Talentumainkkal nem kérkedünk, nem tolakszunk mások elé.

Tavaly az év vendéglőse címet ítelték oda Bánfi-Sales Ruth Annának

S ne tűnjék szerénytelenségnek, ha ehhez hozzáteszem, hogy mindezekon túl barátságosak, az idegenekkel kedvesek, szelídek, vendégszeretők tudunk lenni.

– Lehetséges, hogy ez a szerénység és szelídség az oka annak, hogy a filippínó lányok nagyon kelendőek feleségként? *(Erre a felvetésemre csak egy mosoly érkezett válaszként, merthogy Anna is az interneten keresztül ismerte meg magyar férjét, a kérdés kapcsán viszont ejtett néhány szót az árnyoldalokról. – B. P. M.)*

– Az egyik legnagyobb problémánk az emberkereskedelem. Sok lány úgy menekül a szegénységből, hogy Nyugaton prostituált lesz. Előfordul, hogy némelyeket a házasság ígéretével kecsegtetnek a férfiak, de Európába vagy a környező ázsiai országokba érkezve a lányoknak rá kell döbenniük, hogy rászédtek, és jobb esetben éhbéért dolgozó cselédként, gyakrabban szexuális rabszolgaként használják ki őket. A Fülöp-szigeteken ugyanakkor igen súlyos gond a korrupció és a hatalommal való visszaélés. Ennek sokszor európai turisták is áldozataivá válnak, ha nem is mindig vétkesen. Mert tény, hogy nálunk virágzik a gyermekprostitúció, ám a nyugatiak azzal már nincsenek tisztában, hogy a pedofiláért kiszabott bünte-

tések is igen súlyosak. Így aztán a „csapdába csalt” turistáktól komoly pénzüsszeget lehet kizsarolni. Külön bandák szakosodnak erre.

– Említette a rokoni kapcsolatok fontosságát, előadásában mégis keserűen szólt a családokra nehezedő újabb terhekről...

– Annak következtében, hogy sokan külföldön kényszerülnek munkát vállalni, mind gyakrabban bomlanak fel házasságok, nőnek fel gyerekek csonka családban. Mindezt korábban a nyugati életmód következményének tartottuk, de immár mi is érintettjei lettünk.

– A Fülöp-szigetek közel százmilliós népességének több mint kilencven százaléka keresztény. Mennyire érzékelhető a vallásosság a filippínók hétköznapjaiban?

– Erős hitű emberek vagyunk. Istenfélők és ebből adódóan optimisták. A szigeteken nem nagyon hallani panaszkodó embert. Ha baj ér is bennünket, reménykedve nézünk a holnap elé. Évente legalább húsz alkalommal vonul végig nagyobb erejű tájfun az országon, amelyeknek az erejétől a bambuszgerendákból épült egyszerű házak összedőlnek. Sokszor földcsuszamlás is kíséri a viharokat. Az emberek mégis úgy fogadják ezeket a

csapásokat, hogy „holnap majd ad új házat az Úristen”, ad erőt az újrakezdéshez. Ezt a hitet én is magammal hoztam. A mi házunk négyszer dőlt össze gyerekkoromban, szüleim valahogy mégis mindig töretlen reménységgel kezdték újra. Hálás vagyok Istennek, hogy most már kőházat húzhattunk fel nekik, az jobban ellenáll a szélviharoknak.

– Anna Magyarországon is gyakorolja a hitét?

– A Fülöp-szigetek lakóinak többsége római katolikus, miként én magam is. Mivel azonban magyarországi lakóhelyükön csupán evangélikus templomot találtam, így családommal együtt oda kezdtem el járni. Két gyermekünk közül a nagyobbik már iskolás. Őt katolikus intézménybe visszük naponta, így a saját felekezetemhez való kötődésemet is megélhetem.

– Most már szinte egy évtizede Európában él, hat esztendeje a Nógrád megyei Béren. Munkatársai, a fogadó dolgozói csupa jót mondtak önről. Vajon ön is meg tudott szeretni bennünket?

– A magyarok barátságosak, befogadóak, az idegenekhez kedvesek. Valójában azt kapom vissza, amit én sugárzok feléjük, és elmondhatom, hogy a hazámtól távol itt otthon érezhetem magam.

● B. PINTÉR MÁRTA

Tadjép tájfun után

Addikt

Szemerei János püspök
Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület

Van-e kiút a földi pokolból, a rossz, a rosszabb és az elviselhetetlenül rossz lefelé húzó örvényéből? Ezzel a nehéz témával birkózik az a színdarab, amelyet alig egy hónapja, február 6-án mutatnak be Budapesten, a Nemzeti Színházban. Abban a kiváltságban lehettem részem, hogy a szerző személyes meghívására, a tőle kapott tiszteletjeggyel juthattam el a premierre, ahol az utóbbi évek legnagyobb színházi élményét éltem át.

Szücs Zoltán *Addictus* című drámáját Anger Zsolt rendezésében a Pécsi Nemzeti Színház dolgozta fel. Az előadásnak már Pécssett óriási sikere volt, így a fővárosban is kiemelt figyelem várta a bemutatót.

A darab egy alkohol-, gyógyszer-, illetve drogelvonó terápiás intézmény mindennapjaiba ad betekintést. Gyötrelmes életutakat, fájdalmasan kemény küzdelmet, sikereket és bukásokat hoznak elének a terápiában részesülő különböző karakterek.

Rendkívül egyszerű a díszlet, nincsenek látványos effektek, a néző figyelmét azonban végig képes lekötöni a téma, mert hitelesen megformált karakterek abszolút életszerűen jelennek meg benne. A színjáték közben a terápiás szoba lassan kiszélesedik.

Egy idő után már nem csak a bent lévőkről szól a történet. A nyitott ajtón keresztül például feltűnik a helyi rendőr, aki odáig ugyan még nem jutott el, hogy elvonóra kellene mennie, de neki is vannak gondjai az alkohollal és az étellel... Aztán jönnek látogatóba családtagok, ismerősök és segítők, illetve az elbeszéléseken keresztül további emberekkel találkozunk. Egyre szélesedik a kör. Egyre többeknek ismerhetjük meg az álláspontját a szenvedélybetegségekről, illetve a viszonyukat a bajbakerültekhez. A darabban megjelenik egy katolikus pap is. Fura szerzetnek látszik. Slampos a ruhája, nem valami jó az első benyomás róla, de tiszteletet érdemlő, és üde színfolt, ahogy utánamegy egyik báránykájának, ahogyan segíteni próbál neki...

Van-e kiút a földi pokolból, a rossz, a rosszabb és az elviselhetetlenül rossz lefelé húzó örvényéből? Megszólal-e valaha az anya? Odaér-e időben az apa? Hajlandó-e tudomást venni a gyereke problémájáról a szülő? Van-e időnk, figyelmünk, szeretetünk egymás számára? Van-e bocsánat? Adunk-e, kapunk-e esélyt az újrakezdésre? Mindennek vége, ha egyszer valaki alól kicsúszott a talaj? Nemcsak a szereplők kérdései

ezek, hanem mindannyiunké. A sok fájdalmas tapasztalat ellenére hinni kell, hogy van remény!

A darab erről a reményről beszél. A szerző nem egy érdekesnek tűnő témát keresett és talált, hanem a saját történetét, tapasztalatait meséli el. Ő maga is egy ilyen terápia résztvevője volt. Neki is meg kellett tanulnia, ki kellett mondania, és nap mint nap komolyan kell vennie, hogy „függő vagyok”. A valósággal való őszinte szembenézés nélkül ugyanis nincs esély a gyógyulásra.

Van remény ott, ahol nem hűlt ki teljesen a szeretet. Zoli édesanyja ott ült mellettem a Nemzetiben. Boldog, és nagyon büszke a fiára. Annyi személyes dolgot szabadon még itt leírnok, hogy a családot régóta ismerhetem. Több mint két évtizede, Kaposvárra kerülésünk tájékán kerültünk barátságba. Tibor, Zoli nevelőapja a kaposvári gyülekezetben és közegyházi területen (hitoktatóképzésben és országos ifjúsági konferencián is) munkatársam volt – sajnos nem érthette meg ezt a felemelő gyógyulási folyamatot. Biztos vagyok benne, hogy őt is óriási öröm töltené el, és büszke lenne a nevelt fiára! Természetesen nagy öröm van az én szívemben is. Örülök Zoli mindennapi győzelmeinek, a most megismert tehetségének. Gratulálok neki ahhoz, ahogyan ezt a nehéz, de fontos témát felvetette és feldolgozta.

Végül hadd tegyem fel a számunkra legfontosabb kérdést: meglehető-e ebben a történetben az Isten? Direktben ugyan nem nagyon kerül elő a darabban, rejtetten mégis ott van. Ott van a szeretet legapróbb megnyilvánulásaiban, a segítségben, a megbocsátásban, a gyógyulásban, az új esélyben, az életben és perze a szabadulás feletti örömben.

Lukács evangélista az elvesztett és megtalált értékek feletti öröm és boldogság hármaskörét köti össze példázatokból evangéliuma 15. fejezetében. A pásztorinak az elvesztett, de meglelt bárány nagyobb örömet jelent, mint a többi kilencvenkilenc... A gazdasszonynak az elgurult, de előkerülő drachma akkora örömet okoz, hogy összehívja barátait és szomszédait, és együtt örvendeznek. A legnagyobb öröme azonban az apának van, aki a fiát veszítette el, mert az hátat fordított neki, lezüllött és tönkrement. Amikor azonban meggyötört fia hazatér, az apa nem bezárja előtte az ajtót, hanem nagy ünnepséget rendez számára, mert a fia „meghalt és feltámadott, elveszett és megtaláltatott”... ●

Kettős tárlat Békéscsabán

VÁRKONYI JÁNOS: NA GYMAMA VERENDÁJA TRANOSCIUSSZAL

Reformáció 500 és Várkonyi 70 címmel kettős kiállítás nyílt február 17-én Békéscsabán, a Munkácsy Mihály Múzeumban. A patinás intézmény legszebb termeiben látható két tárlat között evangélikus egyházunk a kapocs.

Egyrészt a Munkácsy Mihály Múzeum és a Békéscsabai Evangélikus Egyházközség reformációhoz köthető, ritkaságnak nevezhető kegytárgyaiból és műtárgyaiból adnak áttekintést a fél évezredes jubileumhoz kapcsolódóan, másrészt az evangélikus egyházhoz ezer szállal kötődő helyi művész, Várkonyi János gyűjteményes, jubileumi kiállítását lehet megtekinteni.

Az előbbi kamaratárlat mások mellett bemutat egy 1727-ben kiadott kézirásos *Tranoscius-énekeskönyvet* is, melyet alkotója magas művészi értéket képviselő szabadkézi rajzokkal díszített. Látható még egy értékes, liturgikus célt szolgáló bortartó ónkanna, amelyre a csabai evangélikus elődök az 1737-es évszámot véstették. Szerepel továbbá egy keresztelőkancsó, valamint egy tárgyhármas – kehely, paténa és cibórium – az 1876. esztendőből. A tárlatot a Magyarországi Evangélikus Egyház elnök-püspökének *A reformációban visszkapott ajándékaink* című elmélkedése vezeti be.

Gáncs Péter jelen volt a február 17-i tárlatmegnyitón is, ahol beszédében rámutatott, hogy egy művész majdnem a semmiből hoz létre üzenetet hordozó alkotást, miképpen Várkonyi János is. Bibliai témájú képei nonverbális igehirdetesként értelmezhetők.

Az ünnepélyes alkalomra becslések szerint mintegy kétszázötven-háromszáz ember – az alkotót tisztelő művészetbará-

a reformáció jegyében

LUTHER MÁRTON

tok, pátyatársak, egyházközségi tagok, a csabai kulturális élet színe-java – jött el. Az óriási érdeklődést egyrészt indokolja, hogy a Munkácsy-múzeum Múzsák ter-

A SZERZŐ FELVÉTELE

mében Várkonyi János utoljára húsz esztendeje állított ki, másrészt az is, hogy tavalyelőtt negyvenkét alkotását a Békéscsabai Evangélikus Egyházközségnek ajándékozta (ezeket állandó kiállításon a lelkeszi hivatal dísztermében helyezték el), és ezzel a nagylelkű gesztussal még inkább belopta magát a csabai protestáns hívek szívébe.

A most kiállított harminchét alkotás közül néhányat a reformáció kezdetének ötszázadik évfordulójára készített el a művész, akinek népszerűségét és személyiségének szerethető egyszerűségét jól jelzi, hogy szinte minden ismerőse csak „Janikaként” emlegeti és szólítja. Elkészítette Luther Márton portréját, míg egy másik festményen a nézők elé tárja, miként festhetett a nagy reformátor szobája 1517. október 31-ének a hajnalán. A *Luther emlékére* című festménye a reformátor zenei hagyatékára irányítja figyelmünket. Figyelmet érdemel még az *Úrvacsora* című, szintén nemrég elkészült festménye.

A hetvenedik születésnapjára készülõ, máig igen aktív művész erre az alkalomra hét nagy méretű, Békéscsabához való kötődését bemutató olaj-vászon festményt is készített, ezek gyermekkori – részben családi – emlékeit elevenítik meg. Egyiknek a címe: *Nagymama verandája Transzisszal*. A tárlat bemutatja továbbá Várkonyi Jánosnak a Munkácsy Mihály ihletésére készült, a Békéscsabáról indult nagy festőelőd különböző életszakaszait ábrázoló festményeit az elmúlt három évtizedből és jó néhány egyéb témájú alkotását, amelyeknek közös jellemzője a groteszk szemlélet. Ízelítõt ad a tárlat a művész könyvillusztratori munkáinak legjavából is.

A kiállítás április 19-ig várja az érdeklődőket.

● SZEGFŰ KATALIN

WITTENBERG, 1517. OKTÓBER 31. HAJNALA

Valódi alázat

Ismersz valakit, aki valóban aláztos? Esetleg olyan valakit, aki felettből sikeres lett, ennek ellenére még mindig aláztos? Eszedbe jut valaki? Nemrég hallgattam egy rádióműsört, amelyben a műsorvezetők az aláztatról beszélgettek, és arról, hogyan kapcsolódik a sikerhez. Az egyik műsorvezető szerint az aláztat akadály lehet annak, hogy valaki sikeres legyen. Kifelé mutatja, hogy aláztos – mondta –, de belül arrogánsnak és nagyon magabiztosnak kell lennie, hogy sikert érjen el.

Amit hallottam, arra sarkallt, hogy megvizsgáljam, igaz-e. Az aláztat és a siker kölcsönösen kizárnák egymást? Aztán eszembe jutott egy klasszikus üzleti könyv Jim Collinstól, a *Jóbból kiváló*. Ebben szerepel az „ötödik szintű vezető” fogalma. Ők azok, akik nem csupán jó, hanem különösen eredményes szervezeteket vezettek. Sok kutatás után Collins és csapata felfedezte, hogy a felső vezetők tulajdonságai között ott volt az aláztat és egy szilárd elhatározás: bármit megtesznek azért, hogy egy cég jó legyen.

A rádiós műsorvezető véleményével ellentétben azok a vezetők, akik a céget a jótól a kiválóig vezették, nem gondolták magukról, hogy ők a középpontja mindennek, ami történik. Ellenben, ahogy Collins írja: „A jóból kiválóra vált vezetők sosem akartak igazán nagy hősök lenni. Sosem törekedtek arra, hogy piedesztálra emeljék őket, vagy elérhetetlen ikonok legyenek. Látszólag átlagos emberek voltak, csöndben rendkívüli eredményeket elérve.” Hamar elálltak a dicséret elől, a csapatra irányítva azt.

Hogyan történik ez? Manapság a média reflektorfénye valahogy az egoista vállalati vezetőknél, a sportolóknál, a szórakoztatóipar sztárjainál és más hírességeknél csillog a legfényesebben. Úgy tűnik, nem igazán van „piaca” az aláztatos vezetői típusnak, annak, amelyről Collins a könyvében beszél. És mégis, a *Példabeszédek könyve* szerint az aláztat nagy értékű eszköz bármilyen vezető számára.

Az énközpontú vezetők a katasztrófával flörtölnek. A történelemben találunk

példákat egocentrikus vezetőkre, akiknek döntéseit az ambíció, a büszkeség és a kapzsiság vezérelte, és ez a végső bukásukhoz vezetett. „*Ha jön a kevelység, jön a szégyen is, a szerénységgel pedig bölcsesség jár együtt.*” (Péld 11,2) „*Akire romlás vár, annak fölfuvalkodik a szíve, de akire dicsőség, az aláztos.*” (Péld 18,12)

Az aláztatos vezetők tisztában vannak a képességeikkel és a teljesítményükkel. Mindnyájunknak vannak erősségeink és képességeink; lehet, hogy keményen dolgoztunk a finomításunkon, de a tehetség már bennünk volt. Elismerni Istent mint forrást – nagy lépés afelé, hogy aláztos, mégis sikeres vezetők legyünk. „*Az Úr félelme bölcsességre int, és aki tisztességet akar, előbb legyen aláztos!*” (Péld 15,33) „*Az aláztatnak és az Úr félelmének jutalma gazdagság, dicsőség és élet.*” (Péld 22,4)

Az aláztat lehetővé teszi, hogy egy vezető tanácsot kérjen – és kapjon – másoktól. Az aláztos vezető megérti, hogy ő nem mindentudó, ezért nagyon fogékony mások véleményére, mikor fontos döntést kell hoznia. „*Láttál olyan embert, aki bölcsnek tartja magát? Több reményt fűzhetsz az ostobához, mint hozzá.*” (Péld 26,12)

● ROBERT J. TAMASY

Forrás: Monday Manna

Kövessen bennünket
az interneten is:
evangelikus.hu

Naponta aktuális tartalommal,
lelki táplálékkal, friss hírekkel,
érdekes interjúkkal, véleményekkel,
videókkal és képekkel várja Önt
a Magyarországi Evangélikus Egyház
hivatalos honlapja.

Egy kattintásra vagyunk Öntől!

KÖTŐSZÓ

Evangélikus közéleti blog

- Társadalom és egyház
- Kereszténység és közélet
- Krisztus és a 21. század
- A világ (nem csak) lutheránus szemmel

Kötőszó – Rákérdez,
következtet, összekapcsol.

Olvassa, kövesse és ossza meg!

kotoszo.blog.hu

Farsangi imahét

Beszélgetés Johann Gyula csömöri lelkésszel

Majd hét évtizede, pontosabban hatvanhét éve egy tél végi napon Csömörön, ezen a Pest környéki településen az evangélikus gyülekezet asszonyai kitaláltak valamit. A farsang kellős közepén arra gondoltak: jó lenne lassacskán felkészülni lelkiekben a böjti hetekre. Az ötletet megosztották lelkészükkel, aki azonnal felkarolta a szándékot, s létrejött ez az átvezető, afféle „híd” a két időszak között: a farsangi imahét. A történetről, a páratlan, szép tradícióról Johann Gyula csömöri parókus lelkészt kérdeztem.

FOTÓ: KISS TAMÁS

– 1950-et írunk. Egyházunk 20. századi történetének nagyon nehéz időszaka ez. Ordass Lajos püspököt koholt vádak alapján elítélték, kétéves börtönbüntetését tölti, az állam az egyházat a templom falai közé igyekszik szorítani. A szerzetesrendek felszólításának hulláma 1951. november 30-án érte el a diakonissza-anyaházainkat. Ez az egyháztörténeti oldal. A másik „szál”: a farsang izgalmas, színes világa. Csömörön, Cinkotán és Nagytarcsán – ez a három település szorosan egymáshoz tartozott, a mai napig ápolják a rokoni kapcsolatokat – be voltak osztva a farsangi bálók, hogy a rokonok meglátogathassák egymást, és együtt vehessenek részt a bálakon. Mindig a csömöri bál volt az utolsó a sorban. Álarcosbál volt, beöltöztek, és a falu utcáin jártak fel-alá. Különleges világ volt... A farsang végén, a húshagyókeddet megelőzően a bá-

lozók minden örömeiket megmutatták, és a nagyböjtbe ezek után valahogy úgy „beleestek”. Ez a kis imakör – tíz-tizenöt taggal – úgy gondolta, hogy más utat szeretne választani a böjtre készülésében. Azzal keresték meg a lelkészüket, Solymár Jánost, hogy szeretnének a farsang végén, a böjt elején néhány napot együtt tölteni, minden este közös énekléssel, imádsággal. A lelkész örömmel fogadta őket, és elindult a sorozat.

– Asszonyokból állt ez az imakör, ugye?

– Igen, ez is egy jellegzetessége volt a csömöri egyházközségnek. Szoros kapcsolatot ápoltak a Fébé Evangélikus Diakonisszaegyesülettel. Túrmezei Erzsébet testvérrel ez a kapcsolat élete végéig tartott, a diakonissza a mi temetőnkben nyugszik.

– ...s élt is a községben egy ideig: ahogy éppen előző számunkban írtunk róla, néhai Gubek Mária csömöri

felügyelő, szeretett Mancikája osztotta meg vele otthonát.

– A testvér szinte azonnal bekapcsolódott a programba. Az imakör tagjai olyan hölgyek voltak, akik együtt vettek részt Píliszabán, Tahiban, Fóton a nagy ébredési találkozókra, és kapcsolatban álltak a diakonisszákkal. Erzsébet testvér 1952-től hosszú évekig vezette az alkalmakat, később – más vendégek csatlakozása után – heti három napon át volt a farsangi imahét igehirdetője. Egészen 1998-ig, amíg annyira meg nem betegedett, hogy már nem tudta ellátni önként vállalt tisztségét.

– Felolvasta a verseit, áhítatot tartott?

– A visszaemlékezőktől úgy tudom, hogy nagy-nagy éneklések voltak, s ezek időnként verssé formálódtak – de a Szentírás köré ültek le estéről estére, az Ige volt a középpontban. ▶

FOTÓ: KISS TAMÁS

Azt élték meg ebben a közösségben, hogy ha egy zárt világban élnek is, mégiscsak szabadabbak lehetnek a böjti készülődésben, mint ha bálról bálra rohannának.

– Nem voltak gyanúsak ezek az öszejövetelek az államhatalom számára?

– De, bizonyosan. Ám Csömör ebből a szempontból is különleges település: a falu vezetői kapcsolatot tartottak az egyházközségekkel. Voltak rettenetesen nehéz időszakok, Solymár Jánost meg is hurcolták, de a gyülekezet szorosan kapcsolódott a települési közösséghez. Ezek a kapcsolatok a mai napig nagyon erőteljesek. Nem véletlen, hogy 1989-ben Csömörön elindulhatott az órarendbe iktatott etika- és hitoktatás, húsz évvel az állami bevezetése előtt!

– Egy saját emlékemet idézem: sok-sok évvel később immár lelkészként, egykori csömöri konfirmandusként magam is meghívást kaptam egy estére. A zsúfolásig telt teremben férfiak, aszszonyok, ifjak, tehát láthatóan minden generáció jelen volt. Gyönyörűen terített asztalok, a semmi máshoz nem hasonlítható, finom csömöri sütemények óriási halmái, forró tea, amelyek olyan jól tudnak esni a hidegben... Az asztalo-

kon Biblia, énekeskönyv. Az idősebbek persze fejből fújják az énekeket, majd a fejek meghajolnak, és imára kulcsolódnak a kezek. Hogyan alakult, fejlődött tovább a kis imakörmagból kinövő kezdeményezés?

– Valóban, formálódott a farsangi imahét programja az évtizedek során. Solymár János halála után fia, Solymár Péter vette át a gyülekezet pásztorlását és az imahét hagyományát. A nyolc alkalom – hét esti, az utolsó pedig böjt első vasárnapjának délelőtti istentisztelete – megmaradt. Voltak tematikus hetek, amikor például csak teológiai tanárokat hívtak. Máskor versmondó estéket tartottak. Az állandóságot, ahogy említettem, Túrmezei Erzsébet testvér heti három estéje jelentette, betegsége után pedig Balikó Zoltán nyugdíjas pécsi lelkész vette át az ő szerepét. Egyre több vendéglelkészt hívtak. Szokássá vált, hogy ha a környező gyülekezetekbe új lelkész érkezett, meghívták szolgálatra – ez a mai napig így van.

– Azt is mondhatjuk, hogy „rang” lett a farsangi imahéten szolgálni? A tapasztalat azt mutatja, hogy nagyon szívesen mennek Csömörrre a lelkészek, teológiai tanárok...

– Azt nem tudom, hogy rang-e [nevet], de hogy szívesen jönnek ebbe a lelkes közösségbe, az biztos! Nagyon régóta tartó folyamat ez, páratlan sajátosság. Napjainkban minden alkalomra más-más igehirdető jön. Többféle szempont érvényesül a lelkészek megszólításában: a környékre érkező új lelkészek mellett fontos az is, hogy a régen hallottakkal újra találkozzunk. Fiatalokat, időseket, hölgyeket egyaránt szeretettel hívunk. A lendület töretlen. A hagyomány mélyen beegyökerezett a gyülekezet életébe, ez a hét kiemelt, várt eseménynek számít az évben. Az ökumenikus imahét után és a böjti, nagyheti sorozatok előtt van rá igény – ez sokat elárul a közösség lelki beállítottságáról. A nagyböjtre várakozás maga nagyon különleges, nagyon mély és nagyon szép.

– És mindez maradandó, maholnap hét évtizede. Mi a titok?

– Isten iránt elkötelezett emberekkel találkozom ezeken az alkalmakon, akik hűségben, a közösség szeretetében élő példákat láttak maguk előtt, és szeretnék mindezt tovább is adni a következő nemzedéknek. Sok kérdéssel, változással, formálódással jár ez az út, de hát Isten közepében mindez természetes.

– Háromféle énekeskönyvet látok itt az asztalon.

– A *Hallelujah* az, amelyen az idősebb generáció felnőtt, és a ma használt *Evangélikus énekeskönyv* mellett van egy csömöri kis kiadványunk is, *Zengd, lelkem* a címe, amely egyik gyülekezeti tagunk kedves énekeit tartalmazza.

– Az egyházközség honlapjáról sok mindent megtudunk: „A Budapest közvetlen közelében, a fővárostól néhány száz méterre északkeletre elhelyezkedő nagyközség, a kilencezer lakosú Csömör evangélikusaiként a második legnagyobb felekezetet alkotjuk a faluban. Településünkön a magyarországi átlaghoz képest jóval nagyobb arányban élnek lutheránusok.” A csömöri evangélikus közösség nem csak a farsangi imahét miatt különleges és egyedi. Johann Gyula tíz éve szolgál itt. Hogyan jellemezné a csömörieket?

– A kistarcsai és a kerepesi evangélikusokkal együtt mintegy ezeröttszáz, azon belül ezerkétszáz csömöri lelkét számlál a gyülekezetünk. A dokumentumok szerint már a 18. század elején evangélikusok lakták a települést, a gyülekezet háromszázadik születésnapját 2020-ban ünnepeljük majd. A szlovák gyökerek még most is igen erősek: az idősebb korosztály tagjai közül tizenöt-húszan nemcsak a templomba jönnek népviseletben, hanem hétköznapi is abban járnak, az egyházi liturgikus színeknek megfelelő a ruhájuk színe. Más öltözetben talán meg sem ismerném őket – egyszer elő is fordult velem...

– A sokszoknyás asszonyok még mindig külön ülnek a templomban a férfiaktól?

– Igen. És gyakran tótul beszélnek egymás között. Abból a szempontból sem tipi-

Veli-Matti Hynninen, a finn testvérgyülekezet nyugalmazott lelkésze és tolmácsa, Solymár Eszter a 2013-as farsangi imahétén

kus a gyülekezet egyházunkban, hogy noha szlovák gyökerű, nem érintette a kitelepítés, a lakosságcsere. Itt ugyanazok a családok élnek egymás mellett évszázadok óta. Ha felütem otthon az „iskolai nagykönyvet”, meg tudom mondani, hogy hat generációval ezelőtt egy gyülekezeti tagunk őse hányast kapott matematikából. Gazdálkodó emberekről van szó, ennek minden bölcsességével élték az életüket. Piacoztak, a főváros volt a munkahelyük, de utána hazamentek a faluba. Ennek az életformának a kettőssége jelenik meg mindmáig.

– Fontosak tehát a hagyományok. És miként fest a ma?

– Csömörrre jellemző a sok civil kezdeményezés. Közösen keresnek és teremtenek értékeket. Vannak változások az egyházközség életében is, de együtt mindig

meg lehet tervezni ezeket. A hagyományok gyülekezete vagyunk egy olyan világban, ahol a hagyományokat mindig újra kell fogalmazni, és el kell dönteni, mi az, amit élettel lehet megtölteni, és mit nem lehet már továbbvinni. Itt billegünk a főváros és a vidék, a tradíciók és a modernitás határán. De mivel az utunk Krisztus felé visz, ez a billegés nekünk az egyensúlyt jelenti, az ő jelenlétében, az ő szeretetében.

– Hogyan készül a gyülekezet a reformációjubiläum megünneplésére?

– Elindítottunk tavaly egy Luther-sorozatot Luther legfontosabb tanításai alapján. Most éppen Klaus Douglass *Az új reformáció* című könyve alapján próbáljuk újrafogalmazni, mi is a fontos számunkra ma a reformáció kincseiből. Tervezünk a reformációval kapcsolatos ének- és versmondó estet, a református és baptista testvérekkel az egész évben közös alkalmakat, hogy felhívjuk a figyelmet erre a kiemelt esztendőre. Mindezt – ismétlem – együtt igyekszünk tenni, így megmutatva a reformáció értékeit a település egészének. Családi napot tervezünk, amelyen egymás gyülekezeti házaiba, templomaiba megyünk majd el előadásokat hallgatni, este pedig az evangélikus templomban az *Árva Bethlen Kata* című monodrámát nézzük meg együtt. Tervezünk egy ökumenikus emlékkönyvet is. Szóval sok-sok program, terv, lehetőség van, amelyben a település önkormányzata is örömmel és támogatóan áll mögöttünk.

● STIFNER-KÓHÁTI DOROTTYA

Jegyzetlapok Arany Jánosról

Márciusi ünnep. Kétszáz éve, március 2-án született Arany János, irodalmunk költőóriása. Teremtő láz égette, váratlan örömkö, csontig hatoló fájdalmak, de tette a dolgát. Ahová Isten állította: verskatedrális-építőnek. Különös, fénycsóvás volt a magyar 19. század, az első évtizedek: szent édesanyák megszülettek Kosuthot, Batthyányt, Aranyt, Petőfit. A nagyszalontai költő egész életében gyászolta a levett forradalmat és a legjobb barátot, akit testvérként szeretett: Petőfi Sándort. Tiszta szavakból a reményt teremtette meg a nagy álmodozó. Szép és győztes múltat álmodott népének, boldog és hős embereket, bölcs királyokat... Miért tette? Miért lapozta vissza az idő könyvét? Feleletet csak ő tudna adni, aki két évszázada született, s fáradt csontjai kint pihennek a Kerepesi temetőben.

A költő tekintete. Nézem az arcát: nehéz szemöldökét, lecsüngő bajuszát, zsinóros mentéjét. Sötét csizmában megy a főutca porában, boldogan, mert szerette a kisváros mély csendjét. A sétálást, a figyelést, a Csonka-torony időmart, barna falait, a tavaszban ragyogó hársfákat. Barabás Miklós körája a 48-as forradalomkor készült. A költő tele várakozással, reménnyel és írói tervekkel. Az akkori festmény is a fiatal férfit mutatja. Az 1867-es fényképen már itt-ott deres a haja; az öregkori képen ezüsthajú, fáradt ember néz ránk. És egy keveset publikált felvételen együtt a család: Arany János bottal a kezében, csizmában ül a faragott széken, mellette felesége, fiatalon meghalt Juliska leánya és fia, László, aki maga is nagyszerű költő lett.

Toldi. Arany 1846-ban elnyerte a Kisfaludy Társaság pályadíját *Az elveszett alkotmány* című vígeposzával, az ugyancsak pályázatra beküldött *Toldit* egy évvel később a társaság főlemelt összegű díjjal jutalmazta, majd 1848-ban a költőt a tagjává választotta. 1847-ben váratlan ajándék: Petőfi levélben és versben (*Arany Jánoshoz*) a legnagyobb elismeréssel szövegezte a *Toldiról*, barátságot kínálva pályatársának.

Sokszor megkérdeztem magamtól: hogyan fogadta Arany a pecsétes levelet? Örült az elismerésnek, az országos hírnévnek? Megforgatta melegszívű asszonyát, Ercsey Juliannát? Hiszen szemérmes volt és zárkózott. És hogyan születtek az elbeszélő költemény kezdő sorai? Kinyitom a Helikon Kiadó gyönyörű kötetét, és olvasni kezdek. *Az Előhangot*:

*Mint ha pásztortűz ég őszi éjszakákon,
Messziről lobogva tenger pusztaságon:
Toldi Miklós képe úgy lobog fel nékem
Majd kilenc-tíz ember-öltő régiségben.
Rémlík, mintha látnám termetes növést...*

Azon kapom magamat, hogy annyi év után is kívülről mondom a hat-hat osztású sorokat.

*Ég a napmelegtől a kopár szík sarja,
Tikkadt szöcskenyájak legelésznek rajta;
Nincs egy árva fűszál a tors közt kelőben,
Nincs tenyérnyi zöld hely nagy határ mezőben...*

A *Toldi* sikere folytatásra ösztönözte Aranyt. Sajátos módon előbb a trilógia harmadik részét vetette papírra, a középrészt, a *Toldi szerelmét*, több félbemaradt kísérlet után, csak élete alkonyán írta meg.

Tanár úr. Milyen lehetett, hogyan viselkedett Arany János a katedrán? 1834-ben Kisújszálláson ideiglenes tanítói állást vállalt, 36-ban színésznek állt, közben apja megvakult, anyja rövidesen meghalt. Nehéz idők következtek. Segédtanító lett a nagyszalontai gimnáziumban, később községi segédjegyző, majd aljegyző, 1851-től a nagyköri református gimnázium magyar- és latin-tanára. Hatalmas tervek megvalósításán töprengett. Közben javította a diákok dolgozatait, s még irodalomtörténeti tankönyvet is írt számukra. Lehet, hogy Petőfit olvasta nekik? Így mindenki gazdagon távozhatott az órakeről.

Szerkesztő úr. 1848 júniusában kezdődött hivatali munkája a *Nép Barátja* című néplapnál. 1860-ban a *Szépirodalmi Figyelőt*, majd a *Koszorút* szerkesztette. 1865-ig a Kisfaludy Társaság igazgatója; az évtől az Akadémia titkára, 1870–1879 között főtitkára.

1865-ben meghalt a lánya, Juliska. Kettétört egy fiatal élet, Arany János is Isten repedt csellója lett. Az elmondhatatlan fájdalmát cipelő férfi. A mindig Szalontára vágyakozó egyszerű ember. Nehéz megfejteni, hogyan lehet ilyen tragédia után tovább írni, új és új feladatokat vállalni. Talán a vállalt kötelesség teljesítésének erkölcsi ereje sarkallta.

Balladák. V. László, *Mátyás anyja, Szondi két apródja, A walesi bárdok...* „A bűn és bűnhődés lélektani és erkölcsi kérdései kerültek a középpontba” – írta Keresztury Dezső, Arany egyik legjobb ismerője. A történeti balladák között találkozhat az olvasó az általános emberi helytállás példáival is.

Leltár. Mennyi mindenről kellene még írni Arannyal kapcsolatban! Egész életében izgatta a nemzeti eposz kérdése. A *Buda halálában* ennek megalkotására tett kísérletet. Szólni kellene a Shakespeare-fordításokról: *Szentivánéji álom, János király, Hamlet*. A költő prózája: külön írást érdemelne, milyen témákat érintett tanulmányában, politikai cikkeiben, írói arcképeiben, bírálataiban... Tevékenysége az Akadémián is véget nem érő munka volt. Szürke füzetbe jegyezte az előadásokat és a szerzőket, vezette a hivatal ügyeit, a leveleket feldolgozta, válaszolt az arra érdemes dolgokra. A patinás házból több órát gyalogolt hazáig a drága omnibusz helyett, hogy néhány forintot spóroljon.

Széchenyi halálára. Milyen sokat írtam, és alig érintettem valamit! Ne maradjon ki: az Akadémia Aranyt kérte föl, hogy a legnagyobb magyarról – annak halála után – méltó módon versben emlékezzen meg. 1860 húsvétján dördült el Döblingben a végzetes pisztolylövés. A *Széchenyi emlékezete* című vers a legnagyobbak közé emelte alkotóját. Egy versszak belőle:

*Nem hal meg az, ki milliókra költi
Dús élte kincsét, ámbár napja múlt;
Hanem lerásván, ami benne földi,
Egy éltető eszmévé finomul,
Mely fennmarad s nőttön nő tiszta fénye,
Amint időben, térben távozik;
Melyhez tekint fel az utód erénye:
Óhajt, remél, hisz és imádkozik.*

Levél Madách Imréhez. Milyen szerencse, hogy *Az ember tragédiája* Arany Jánoshoz került! Azonnal fölismerte, hogy kivételes mű van a kezében. Igaz, itt-ott döccen a verselés, nem elég zengő a befejezés. Arany elvégezte a javításokat, és az 1861-es első kiadással elindult világhódító útjára a drámai költemény.

Arany a Margitszigeten. Nevezetes kapcsos könyvről legtöbbször azt tudják, hogy ebbe írta a tölgyóriások alatt verseit. Csendes magányban született meg az *Őszikék* törékeny ciklusa,

1877 nyarán–őszén, amikor végre teljesen szabad lett, nem nyugtázták a hivatalok kötelességei. Gyulai Pál ajándékozta a költőnek sok évvel korábban a kapcsos könyvet, de ő de csak késve vitte magával a szigetre. A fekete színű tintabetűk mellett ceruzasorok is vannak: megjegyzések, javítások.

Egy kedves versem. Átolvastam Arany hatalmas kötetét, befejezésnek az *Epilogust* választottam. 1877. július 6-án vetette papírra. A kapcsos könyv őrzi a letisztított szöveget. Mondhatni, ezzel zárta le költészetét. Tizenöt strofában megfogalmazott számadás, végső számvetés ez a vers.

*Ha egy úri lócsiszárral
Találkoztam s bevett sárral:
Nem pöröltem, –
Félreálltam, letöröltem.*

S hogy mit hozhat még az élet?

*Egy nyugalom vár, a végső:
Mert hogy' szálljon,
Bár kalitja már kinyitva,
Rab madár is, szegett szárnyon?*

Arany János szemérmes hite

Korompay H. János előadása a budavári evangélikus szabadegyetemen

Alaptalan az az állítás, hogy Arany János alkotásaiban, munkásságában nem érhető tetten a költő kötődése a hithez és a valláshoz – így összegezzük a szabadegyetem legutóbbi előadásának üzenete. Figyelmes és értő olvasó, kutató igenis felfedezheti műveiben, tudományos és pedagógiai tevékenységében a szemérmes, nehezen kitérülő költő kötődését Istenhez.

Szomorú megemlékezéssel kezdődött a budavári evangélikus szabadegyetem február 13-i alkalmá. Bence Imre esperes felidézte a nemrégiben elhunyt budavári felügyelő, dr. Pócze Tibor emlékét, aki hat esztendővel ezelőtt életre hívója és azóta is házigazdája volt a szabadegyetemnek. A lelkesz arról beszélt, hogy Pócze Tibor a szellemi élet központjává igyekezett formálni a budavári gyülekezetet, mert hitt abban, hogy az emberek szívéhez a kultúrán keresztül lehet legkönnyebben közel vinni Istent.

A várvédő balladája

Az előadás előtti szokásos áhítat alapigéjéül Pál apostol 2Kor 12,9-ben megfogalmazott üzenetét választotta Fabiny Tamás püspök. A közönség először felvételről meghallgatta Arany János *Szondi két apródja* című balladáját Sinkovits Imre előadásában. Ezután a püspök felhívta a figyelmet arra, hogy a törökkel Drégely várában viaskodó Szondi György nem kért kegyet az ostromló sereg fővezéréől, inkább Krisztus kegyelmére bízta magát. „*Elég neked az én kegyelmem, mert az én erőm erőtlenség által ér célhoz*” – idézi Jézus szavait az önnön bajaival viaskodó Pál apostol a választott igében, és ugyanerre utalt Luther Márton is, aki a sola gratia nyomán hirdette, hogy csak a kegyelem által igazulhat meg a hívő ember – mondta a püspök. A halálra készülő Szondi tudta, hogy Krisztus kegyelme feltétel nélkül és mindenképpen megszabadít – folytatta

Fabiny Tamás, majd hozzátette –: a hit Isten iránti bizalom, s bőven elegendő az embernek az a kegyelem, amelyet ebben a kapcsolatban kaphat.

Beszédes töredékek

Korompay H. János, a Magyar Tudományos Akadémia Bölcsészettudományi Kutatóközpontja Irodalomtudományi Intézetének tudományos tanácsadója azzal kezdte előadását, hogy Arany János életművén végigtekintve nyilvánvalóvá válik: a költő tudósnak és tanárnak is kiemelkedő volt. Arany mindvégig töredékesnek tartotta műveit, s ebből is következik az, hogy az életműből nem lehet feltétlenül és a teljesség igényével következtetni az alkotó emberre. Podmaniczky Pálné Vargha Ilona az *Arany János és az evangélium* címmel 1934-ben megjelent tanulmányában megállapítja, hogy Aranynek nem volt Krisztus-élménye. Korompay H. János ugyanakkor úgy véli, hogy bár az életműben nem dominál a vallási tartalom, attól a költő életében még játszhatott fontos szerepet a hit. Az előadás elején felidézett ballada éppen erre utal – tette hozzá a kutató.

Arany 1855-ben azt írja, hogy öreg szülei vallásos, templomjáró emberek voltak, így ő már gyermekkorában magába szívta a Biblia történeteit és a zsoltárokat. 1833-tól 1836-ig Arany János a Debreceni Református Kollégium diákja volt. Ebből az időszakból maradt ránk a tizenhét éves költő első

ismert kézírata. A jelenleg a nagyszalontai Arany János Emlékmúzeumban őrzött írás a *Prédikátor könyvének* 1,14 részét elemzi. Érvelésében Arany utal arra, hogy a vallás, az erény és a jócselekedetek vezetnek el az embert a boldogsághoz.

Arany-mondások

A költő alaposan ismerte a Bibliát, műveiben gyakran hivatkozik a zsoltárokra – mondta Korompay H. János. 1850-ben a „fönség” fogalmáról elmélkedve Arany megállapítja, hogy Isten maga minden fönség térben és időben. Ugyanekkor a *Fiamnak* című versében az ember és a vallás viszonyát is megrajzolja, s bár maga a forradalom bukását követő önkényuralomban némileg meghasonlott, gyermekét buzgó imádkozásra inti.

A pedagógusként is működő Arany János az általa írt tankönyvben méltatja a magyarországi reformáció – Mohács utáni – nemzetmegtartó erejét s azt a kiemelkedő szerepet, amelyet a hitújítás a nyelv ápolása, a könyvnyomtatás terjedése és az oktatás területén játszott. Pedagógiai és irodalmi munkássága során is mindig kiállt a vallási tolerancia mellett, s ezt a szemléletet adta tovább tanítványainak is.

Előadását zárva Korompay H. János elmondta, hogy Arany János állítása szerint vallási ihlet nélkül nincs költészet, ugyanakkor a költő többször rámutatott arra, hogy egyik a másik nélkül aligha eredményez maradandó művet. 1860-ban egy írásában hiányolta, hogy még senki sem írta meg a magyar protestantizmus történetét. Az 1882-ben írt *Sejtelek* című verse pedig így szól:

*Életem hatvanhatodik évébe'
Köt engem a jó Isten kévébe,
Betakarít régi rakott csűrűbe,
Vet helyemre más gabonát cserébe.*

● ILLISZ L. LÁSZLÓ

Kövessen bennünket a Facebookon is: facebook.com/evangelikus
Magyarországi Evangélikus Egyház – Életköznelben vagyunk

„Legyen a zene mindenkié!”

Kodály Zoltán emlékezete

Sokat elárul Kodályról, nagy elképzeléseiről, sikeres népművelői törekvéséről a tőle vett idézet: „Lehet élni zene nélkül is. A sivatagon át is vezet út. De mi [...] azt akarjuk, hogy az ember ne úgy járja végig élete útját, mintha sivatagon menne át, hanem virágos réteken.”

Ki ne ismerné legnagyobb műveit: a *Psalmus Hungaricust*, a *Budavári Te Deumot*, a *Jézus és a kufárokat*, a *Mátrai képeket*, a *Marosszéki táncokat*, a *Székelyfonót*? Ki ne találkozott volna már gyerekként a nagyotmondó Hány Jánossal, vagy énekelte volna valamelyik kedves gyerekkori művét?

Szerencsére ezek a kompozíciók már kitörölhetetlenül a magyar és az egyetemes zenekultúra részévé váltak. Kodály azonban nemcsak zeneszerzőként és népzene kutatóként alkotott maradandót, hanem népművelő zenetanárként is. Március 6-án éppen ötven éve, hogy a mester elköltözött, emléke azonban tovább él közöttünk tanítványain és azok tanítványain keresztül. Ez év december 16-án pedig születésének immáron százharminc-

ötödik évfordulóját ünnepelhetjük. Külföldön magam is tapasztaltam, hogy Kodály nevének hallatán sokaknak elsőként – nagy művei helyett – a Kodály-módszer jut eszébe.

De mi is az a Kodály-módszer? Lényege – a relatív szolmizáció bevezetése mellett –, hogy az igazi zenei nevelés minél hamarabb kezdődjön. Erről ő maga 1948-ban egy párizsi gyermeknap konferencián a következőképpen nyilatkozott: „Arra a kérdésre, hogy mikor kezdődjék a gyermek zenei nevelése, azt találtam felelni: kilenc hónappal a születése előtt. Első percben tréfára vették, de később igazat adtak. Az anya nemcsak testét adja gyermekének, lelkét is a magáéból építi fel... még tovább mennék: nem is a gyermek: az anya szüle-

tése előtt kilenc hónappal kezdődik a gyermek zenei nevelése.” A zenei neveléssel pedig nem feltétlenül öncélú zenészképzésre, hanem boldog és egyenes felnőttek kinevelésére törekedett. „Aki zenével indul az életbe, bearanyozza minden későbbi tevékenységét, az életnek olyan kincsét kapja ezzel, amely átsegíti sok bajon. A zene tápláló, vigasztaló elixír, és az élet szépségét s ami benne érték, azt mind meghatványozza.” Ennek érdekében zeneszerzői géniuszát is szolgálatba állította számtalan pedagógiai célú munkájával – gondoljunk csak a *Válogatott bicíniumokra* vagy a *333 olvasógyakorlatra*.

De éppígy szolgálatba állította a tudós népzene kutatóként fellelt kincseket is. Bartók Bélával együtt felismerték, mennyire fontos a magyarságnak, hogy visszatérjen saját gyökereihez. „Kultúrát nem lehet örökölni. Az elődök kultúrája egykettőre elpárolog, ha minden nemzedék újra meg újra meg nem szerzi magának.” Nemcsak szószólója volt a kultúra terjesztésének, hanem nagyszínpadi és zenekari műveiben, kórus- és kamaraműveiben egyaránt merít a népzeneből. Olyannyira, hogy Bartók is mély tisztelettel nyilatkozott róla: „Ha azt kérdezik tőlem, mely művekben ölt testet legtökéletesebben a magyar szellem, azt kell rá felelnem, hogy Kodály műveiben.”

Kodály Zoltán hamar felismerte, hogy akkor válhat egész magyar népének nevelőjévé, ha az énekhangot teszi a zenei nevelés alapjává. „Mélyebb zenei műveltség mindig csak ott fejlődött, ahol ének volt az alapja. A hangszer a kevesek, kiváltságosok dolga. Az emberi hang, a mindenkinek hozzáférhető, ingyenes és mégis legszebb hangszer lehet csak általános, sokakra kiterjedő zenekultúra termőtalaja.” Ez az alapelv lett a forrása csodálatos kórusműveinek.

A Kodály-módszert az UNESCO 2016-ban a szellemi kulturális örökség részévé nyilvánította. Miközben hazánkban sajnos egyre sorvad a Kodály-módszeren alapuló általános zenei képzés, külföldön mind nagyobb népszerűségnek örvend. Ennek oka egyfelől a relatív szolmizáció segítségével elsajátítható, sokkal biztosabb intonációs készség, másrészt az a tény, hogy a módszer a lexikális tudás elsajátítása helyett a teljes ember formálására helyezi a hangsúlyt.

Itt az ideje, hogy újra felfedezzük magunknak, amit a világban már oly sok helyen nagyra értékelnek!

• HALÁSZ-TÁBORSZKY GYÖRGYI

Ügyintéző

Egy papírra lenne szükségem. Igazolásra a gyerekeink számára. A nagylányunk szociális ösztöndíjához kellene. Már rutinos vagyok, régen minden gyereknél külön-külön le kellett adni. Akkor is, ha közülük kettő ugyanabba az iskolába járt.

Be kell menni a tőlünk igen messze eső X hivatalba, sorszámot húzni, várni, elmagyarázni az ablak mögött ülő hölgynek, mire van szükségem. Ilyenkor gyakran kiderül, hogy ez a hölgy nem az a hölgy, aki ne-

lyet szeretnék, nem adhatja ki, csak a házastársamnak, hiszen az ő nevére küldik. Csakhogy ő most nem elérhető. Van meghatalmazásos papír. Töltük ki, két tanú, aláírás, holnap újra próbálkozhatok. Mehetek haza. Bosszúsan, tehetetlenül, frusztráltan.

Ha a hölgy *nagyon* rugalmas, akkor mégis megírja a papírt. Ez a következőképpen történik. Lenyom két-három billentyűt, egy-két ellenőrző kódot, aztán a nyomtatóhoz lép, és bájos mosollyal kiemeli az aláírt, lepecsételt nyomtatványt.

Idei idegőrlő futásom közben még külön bosszantott, hogy van két régi és immár egy új hivatal is, ahol intézhetnék az ügyet. Jó sokat tévelyegtünk az éppen akkor betegeskedő gyerekekkel. A papírt még nem sikerült megszereznünk, de a második sorban állás után elmondták, hol kellett volna próbálkoznunk.

Mert telefonon, e-mailben, levélben nem lehet ilyen igazolást igényelni. Van ugyan telefonszám, de aki felhívja, annak három próbát kell kiállnia, mint a mesében. És jaj annak, aki nem elég erős ehhez. A telefonból először egy hosszú és igen derűs beszédet kell meghallgatni arról, hogy milyen jól működik a rendszer. Aztán, ha valaki itt még nem adta fel, az automatával kell megküzdenie. Ez a második próba. Egyes gomb, kettes gomb. Ismerik, számtalan kabaréjelenetet hallottunk már erről. Az újabb gombnyomás után egy kis ijesztgetés: a beszélgetést rögzítik. Nem zavar, bár elég fölöslegesnek tartom. Mi több, most kifejezetten nyomaszt, hogy már milyen régóta telefonálok egy géppel, és ember még mindig sehol. Izzadt kezemben szorongatom az előkészített kártyákat, a másikkal a telefont fogom, várok. Jön a harmadik próba: a telefon foglaltat jelez. Kellemes zene. Még egyszer, még kétszer, háromszor. Már utálok Mozartot és a *Kis éji zenét*. Egy kis türelmemet kérik, de már annyi sincs. Húsz perc után föladom. Újra autóbá fogok ülni és bemenni személyesen, újabb sorban állásra, kuncsgorgásra, bár ha igaz, akkor most már a jó intézménynél.

KEPINK ILLUSZTRÁCIÓ

kem kellene, mert az enyém éppen: a) beteg; b) szabadságon van; c) továbbképzésen van; d) áthelyezték egy másik épületbe.

Jó, azért meglátja, mit tehet értünk. Felmutatom az összes létező hivatalos okmányunkat. Egészségbiztosítási, lakcímkártya, személyi igazolvány, születési anyakönyvi kivonat... Reménykedem, hogy ezzel meggyőztem, de nem. Az adókártyákat nem hoztam el. A kicsinek is kellene, hogy legyen már. Hiszen kétéves. Már legalább fél éve kötelező.

Rövid sóhajtozás az ablak túloldalán, hosszú, csendes fohászok a mi oldalunkon. Na, mégis nekilát. Lecsap a billentyűzetre, mint héja a galambra. Körmei csattognak, mint a borbély ollója. Na most! Érzem, hogy hamarosan leleplezi az összes bűnünket. És valóban. A papírt, ame-

Vagyis gépen volt a dolog. Akár e-mailben is el lehetne küldeni. Na mindegy. Kész.

A megszerzett zsákmányt örömmel ölelném magamhoz, de előbb még el szeretném rakni gyorsan és gondosan a rengeteg hivatalos kártyát, amelyet az előbb odaadtam, ő meg most visszatolta elem. A hölgy sóhajt, tehetetlenségemet mélyen lenézi. Már vibrál is a kijelzőn az új szám, egy másik ügyfél száma, aki szintén ideges, hiszen régóta vár, és most még én is rabolom az idejét. Remegő kézzel kapkodom össze a holmimat. A legújabb szerzeménynek már csak a számban jut hely. Szedem a sátorfámat, ahogy csak bírom. Majd kinn az utcán, fának támasztott háttal, elrakom valahogy az iratokat.

És ez így megy évről évre, újra meg újra meg újra.

*
Azon gondolkodtam, milyen jó, hogy imádkozni nem ilyen. Nincs hivatali idő, alkalmatlan személyzet, hosszan kígyózó sor, igazolások a jogosultságom bizonyítására. Nincs átverés, bizalmatlanság, fölösleges körök. Nincs foglalt vonal, reklám és lélektelen géphang. Igazi meghallgatás van és osztatlan figyelem. Valódi megkönnyebbülés és a legjobb megoldás.

Igaz, az imádságban sem pottyan minden rögtön az ölünkbe, ezt mindig nagyon hangsúlyozom a tanítványaimnak is. Mégis jó tudni, hogy Isten figyel ránk. Már először is. Hogy tervei érlelődnek, hogy munkáját elkezdte bennünk, és el is végzi a Krisztus napjára. Hogy aki hozzá fordul, azt ő nem küldi el. Ez mind-mind arra buzdít, hogy imádkozzunk. Akár hivatalos ügyekben való sorban állás közben is.

Ez biztosan nem elpazarolt idő.

● FÜLLER TÍMEA

Keresztyén holokauszt?

Beszélgetés dr. Győrfi Károllyal

Vállaljuk a hitünket és terjesszük, mert ezáltal erősebbek leszünk, és tájékoztassunk arról, hogy vannak hittestvéreink szerte a világon, akik kemény üldöztetésnek vannak kitéve – mondja dr. Győrfi Károly, az Óbudai Evangélikus Egyházközség felügyelője. Az egykori diplomata Keresztényüldözés a 21. század elején című könyvének már a második, bővített kiadása jelent meg 2016-ban.

– Úgy tudom, több mint kilencven országban járt, hosszabb időt töltött Romániában és Hollandiában. Milyen célból?

– Az Uristen a tenyerén hordozott engem. Ez elcsépeltnek hangzik, de tényleg így éltem meg. A Budapesti Műszaki Egyetem Vegyészmérnöki Karán végeztem, majd a magyar vegyiparban dolgoztam. Alapvetően meghatározta a pályámat, hogy több nyelvet bírok. Sokat utaztam hivatalosan. Az összes iszlám országban jártam, egész Amerikában, Ázsiában, Bangladesben többször, Pakisztánban sokszor. Gyógyszeripari vállalatokat alapítottam, és a működésüket felügyeltem. Kétszer voltam bukaresti kiküldetésben, és egyszer öt évig

Hollandiában, Hágában. A nyelvtudásom meg az ipari háttérerem miatt gazdasági diplomataként mentem külföldre. Soha nem voltam párttag, ez az 1990 előtti időben mindig gondot okozott, de volt egy jóaköröm, aki elintézte a Központi Bizottságnál, hogy aláírják a kinevezési okmányomat.

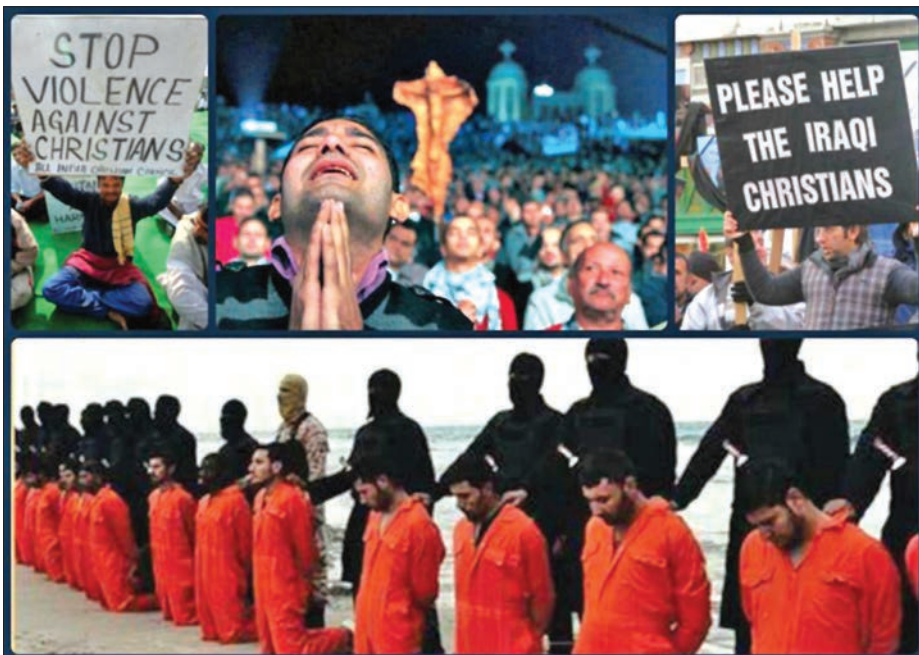
– Egyszer le is tartóztatták Romániában.

– Diplomata-rendszámú, CD-s kocsival közlekedtem Bukarest utcáin. Egy alkalommal körbevett négy rendőrautó. Először azt mondták a rendőrök, hogy loptam a kocsit. Mutattam a papírokat, amelyek bizonyították, hogy jogosan vezetem. Akkor jött egy securitatus – ez volt a kommunista dikta-

túra állambiztonsági szervezete – ezredes, ő már azt mondta, hogy halálos balesetet okoztam, és elhagytam a helyszínt. Mondtam, hogy illet nem követtem el. Nem voltam hajlandó kiszállni és velük menni. Végül erőszakkal vittek el. Darus kocsival feltekerték az autót velem együtt egy teherautó platójára, és bevittek a rendőrségre. Éjjel kihallgattak. Azt mondtam: döntsék el, hogy loptam a kocsit, vagy halálos balesetet okoztam! De ott már az volt a vád, hogy Ceaușescu, a kommunista pártfőtítkárr, államelnök elleni röplapot szórtam a diplomataautóból. Ez persze nem volt igaz, nem is került elő erre semmilyen bizonyíték. Közben a magyar nagykövetség intézkedett, és reggelre kiszabadítottak, de a románok kiutasítottak az országból.

– Mostanában sokszor megjelent az ön neve a médiában azzal a könyvével kapcsolatban, amely a mai idők keresztyénüldözéséről szól. Már a második kiadásban jelent meg, az elsőt ötször kellett újranyomni. Nem győzi teljesíteni a meghívásokat: folyamatosan invitálják községekbe, hogy beszéljen a könyvről, illetve a témáról. Mi motiválta, hogy egy több száz oldalas kötetet írjon erről? ►

– 2012. január végén volt az Európai Parlamentben egy plenáris ülés, ahol Magyarországot deresre húzták. A miniszterelnök tartott bevezetőt, utána pedig az egész parlament, elsősorban a baloldali és liberális képviselők magukból kikelve támadták azt a rendszert, amely Magyarországon 2010 után alakult. A végén a miniszterelnök összefoglalta a mondanivalóját: „Kétségtelenül a mi eszméink keresztények, az egyéni felelősségre épülnek...”, és azt is elmondta, „lehet, hogy ezzel az állásponttal kisebbségben vagyunk Európában, de ettől ez még egy európai álláspont”. Ekkor döbbsentem rá, hogy Európában tulajdonképpen komoly keresztényellenes hangulat van. Elmentem könyvtárakba, beütöttem a számítógépbe, hogy keresztényüldözés, és nem találtam semmit. Legfeljebb az ókori, középkori keresztényüldözésekről találtam anyagot, de a jelenkorról semmit. Bementem az Evangélikus Hittudományi Egyetem rektorához, és kértem, hogy segítsen, mert ezzel a témával szeretnék foglalkozni. Könyvírásról akkor még szó sem volt. Elküldött az egyháztörténeti tanszék professzorához, és ő adta a „kályhát”, ahonnan elindultam. Attól kezdve két-három évig dolgoztam a könyvön. Sok ismeretet szereztem, és megdöbbenett, mennyire nem tudja senki, hogy ma is létezik keresztényüldözés. Az egyházak sem eleget nyilvánulnak meg – az utóbbi egy-két évben már megszólalnak ebben a témában, de még mindig nem a kívánatos mértékben.

– Használ egy nagyon erős kifejezést: keresztény holokauszt. Mire gondolt, amikor ezt a fogalmat leírta?

FOTÓ: RODI SAID / CATHOLIC NEWS SERVICE

Gyermekek menekülnek az Iszlám Állam terrorja elől Irakban

– Különbséget teszek keresztényüldözés és keresztényellenesség között. Keresztényüldözés az, amikor a hívő ember élete forog veszélyben. Európában az ember élete nincs veszélyben hitének a vállalása miatt; amit tapasztalhat, érezhet, azt én keresztényellenességnek mondom. Sok országban azon-

ban a kereszténynek testi épsége, élete van veszélyben: megverik, elűldözik a lakóhelyükről, akár lefejezik, keresztre feszítik, és van, hogy elégetik őket. A könyvben felsorolom azokat az országokat, ahol ilyen cselekmények rendszeresen előfordulnak. Megnéztem a holokauszt definícióját: egészen eléggő áldozatot jelent a szó. Amikor Pakisztánban a keresztény házaspárt, a terhes feleséget és férjét elevenen bedobták a kemencébe a téglagyárban, ahol dolgoztak, az holokauszt. Amikor Nigériában egy alkalommal több száz embert elégettek, az is az. Egyiptomban a kopt keresztényeket úgy is üldözik, hogy megjelölik a házukat, és éjjel rájuk gyújtják. Sokan bennégnek, ez is holokauszt.

– Mely országokban folyik keresztényüldözés, mit mutatnak az adatok? Ki foglalkozik ezzel?

– Két szervezet van, amely világszerte monitorozza a keresztényüldözést. Az egyik az Open Doors, ez a nagyobb, a másik pedig a Christian Solidarity International – németül Christen in Not a neve –, ez bécsi székhelyű. Az alaposabb munkát az amerikaiak végzik. Tizenöt évvel ezelőtt kidolgoztak egy pontrendszert a keresztényüldözés mérésére. Áttekintik a törvénykezést, illetve a társadalmi, közösségi, családi szinten tapasztalható keresztényellenes megnyilvánulásokat,

FOTÓ: AED/ACN

A kommunista Vietnamban a közelmúltban még minden keresztény vallási jelképet igyekeztek megsemmisíteni. Egy helybéli az elszenesedett keresztet menekíti

döntenie, hogy vállalja-e. A tanúságtételt viszont szerintem minden keresztyénnek vállalnia kell. Tanúságot tesznek azok a keresztyén százmilliók, akik a hitükért az életüket kockáztatják. Nálunk ez a veszély most nem fenyeget, sokkal egyszerűbb a dolgunk, de tanúságot tenni nekünk is kell. A Biblia szerint cselekedet nélkül a hit halott. Imádkozni, az Úristennel beszélni a legfontosabb, de cselekedni is kell.

– Mit lehet tenni az üldözött keresztyénekért?

– Egyrészt vállaljuk a hitünket és terjesszük, mert ezáltal erősebbek leszünk. Másrészt tájékoztassunk arról, hogy vannak hittestvéreink szerte a világon, akik kemény üldöztetésnek vannak kitéve. Ezt sokan nem tudják. Kezdeményezzünk vallásközi párbeszédet! Említettem az előbb, hogy nem általában a más vallások képviselői, hanem azok szélsőségei üldözik a keresztyéneket. A döntő többség mindenhol a mérsékeltéké. Ezeknek vannak szervezeteik. A nagy keresztyén egyházaknak közös nevezőre kellene jutniuk abban, hogy ne nézzük tétlenül az üldözést, tegyünk valamit. Ki kell alakítani egy közös álláspontot és megkeresni a nem keresztyén világvallások mérsékeltjeinek képviselőit.

– Térjünk vissza még egy kicsit az európai, nyugati keresztyénellenességre. Mit jelent ez?

– Frankfurtban évente megjelenik egy *Criminal Report* című kiadvány, amely az európai keresztyénüldözés eseményeit foglalja össze. 2007 és 2014 között több mint ezer konkrét esetet mutattak be, helyszínnel, dátummal. Ha darabszámra vizsgáljuk az eseteket, nem a súlyuknak megfelelően, akkor első helyen Franciaország áll, a máso-

dik helyen Anglia. A keresztyénellenesség egyik fő megnyilvánulása, hogy igyekeznek teljesen kiüresíteni a karácsonyt. Angliában nem karácsonyról beszélnek, hanem „a fény ünnepéről”, nem karácsonyfát állítanak, hanem „holiday tree-t”, „ünnepi fát”, és „season greetings-et”, „szezonális, időszaki üdvözlőket” küldenek, nem karácsonyi képeslapot. Az Anglikán Egyház tavaly advent előtt fizetett hirdetésben akarta bemutatni, mi az advent, a karácsony lényege, mit jelent a Megváltó születése. Egyetlen televízió sem volt hajlandó ezt sugározni, hiába fizette volna ki az egyház a méregdrága hirdetési tarifát. Ez szörnyű, de az is szörnyű, ami nem keresztyénüldözés, inkább igazodás: Milne *Micimackóját* Angliában betiltották az óvodákban, mert szerepel benne Malacka – a disznó pedig a muszlimok számára tisztátalan állat, a mese ezért sérti a muszlim gyerekek érzékenységét... Jelen van a keresztyének elleni munkahelyi diszkrimináció is: vegzálják az orvost, aki nem hajlandó abortuszt végrehajtani; az ápolónőt, aki nem asszisztál hozzá, kiteszik a munkahelyéről. Bocsátottak el anyakönyvvezetőt Hollandiában, Svédországban, mert nem volt hajlandó egy nemű párokat összeadni. A légiutas-kísérők nem viselhetnek keresztet a nyakukban, mert sértő, és így tovább.

– Az identitását veszített Európa igazi veszélyben van most, hogy tömegesen érkezik egy dinamikusnak tűnő, szaporodó, életképes muszlim közösség?

– Azok közül az események közül, amelyeket az említett frankfurti intézet is monitoroz, egy sem kelet-európai. Ez mind nyugat-európai országokban történt. Nyugat-Európa komoly veszélyben van. Az a kérdés, hogy a huszonnegyedik órában vagyunk-e, vagy már késő. Abban reménykedem, hogy még a huszonnegyedik órában vagyunk. A muszlimok rendkívül erős hitűek, van missziói küldetésük is – és halálal büntetik azt, aki kitér a vallásukból. Családszeretők, azt mondták, hogy Európa azé lesz, aki teleszüli.

– Azt olvastam, hogy Lengyelországban a népesség fogyásának tendenciája kezd megfordulni. Talán megjelennek az életreflexek a fáradt nyugat-európai társadalomban is.

– Reménységünk a Biblia tanítása, ha komolyan vesszük: „...veletek vagyok minden napon a világ végezetéig” – mondta Jézus [Mt 28,20]. Azt gondolom, hogy a keresztyénség nem fog elveszni, de tenni kell azért, hogy megmaradjon, és Európa viszszerjén a keresztyén gyökereihez.

● SZEVERÉNYI JÁNOS

ezeket pontozzák, és az eredmények alapján minden évben közzéteszik, hogy melyik az az ötven ország, ahol a leginkább üldözik a keresztyéneket. Világszerte mintegy kétmilliárd-háromszázmillió keresztyén van, hatszázmillióan élnek ebben az ötven országban. Háromszázötven-négy százmillió keresztyénnek az élete van veszélyben a hite miatt. Az említett ötven ország nagy része muszlim többségű vagy teljesen iszlám lakosságú. De benne van az ötvenben India is – mintegy harmincmillió keresztyén lakossal –, ott a hinduizmus szélsőségei is üldözik a keresztyéneket. A délkelet-ázsiai, buddhista többségű országokban is üldözik a keresztyéneket úgy, hogy ki is végzik őket.

– A buddhizmussal eléggé összeegyeztethetetlennek tűnik ez, hiszen követői szelíd, életet tisztelő filozófiát vallanak.

– Az iszlám, a buddhizmus vagy a hinduizmus hitelveiből nem következik a keresztyénüldözés – viszont mindegyiknek vannak szélsőségei.

– Mi az oka ennek a jelenségnek?

– Jézus azt mondta a tanítványainak, hogy „ha engem üldöztek, titeket is üldözni fognak”. [Jn 15,20] Ez a mára is vonatkozik. A keresztyéneket a történelmük során végig üldözték. A Krisztus-követés keresztthordozást jelent. Mindenkinnek magának kell el-

Hitvita terrakottában

Szoborba öntött reformátorok kiállítása

A budahegyvidéki evangélikus hajlékban látható február 26-ától mintegy egy hónapig Szák Kocsis Pál A reformátorok arcképcsarnoka című kiállítása. A reformáció kezdetének ötszázadik évfordulójára készített hét terrakottaszobor az egyház megújítására tett kísérletek több száz éves folyamatát idézi fel.

Szák Kocsis Pál vezető építész, szobrász, mindemellett festő, költő, író a budahegyvidéki evangélikus gyülekezet aktív, szolgáló tagja. A kiállítással kapcsolatban mondta: „A reformáció lényege – és a reformátorok mellé vonhatók a reformáció előhírnökei is –: visszatérés a tiszta forráshoz. Mindig, így ma is erre van szükség az egyéni életünkben. Hogy ne álló víz legyen, hanem buzgó víz. Az egyház állóvízzé vált a 16. századra. Erről beszél Jeremiás: *»Mert kétszeres rosszat cselekedett népem: engem, a folyóvíz forrását, elhagytak, hogy víztartókat vájjanak, repedezett falú víztartókat, amelyek nem tartják a vizet.«* [Jer 2,13] A reformációnak be kellett következnie. Katolikus testvéreink erről úgy beszélnek, hogy egyházszakadás, hogy Luther kiszakította a hívők egy részét az egyházból – ahogy előtte Husz vagy Wycliffe –, holott az egyház távolodott el Istentől, ez volt az igazi elszakadás.”

✱

E sorok írója a kiállítást még az Evangélikus Hittudományi Egyetemen látta, ahol tavaly novemberben nyílt meg a magyar tudomány napja alkalmából.

Ahogy a folyosó csendjéből belépünk a szobroknak helyet adó szobába, hirtelen megelevenedik a tér. Hosszú taláros, középkori fejedőket viselő férfiak állnak körben, szenvedélyesen gesztikulálnak, vitáznak, ki-ki védi a saját nézetét, meggyőződését. Izzó tekintetek villannak egymás felé, hol lelkesedve támogatják egymást, hol szikrákat vetnek, lázas vita tör ki egy-egy nézetkülönbség miatt, a szavak fogódzókat keresnek, definiálnak, máskor le-sújtanak, mint a kardél. A több száz év korkülönbség itt nem számít, ez a vita átível az időn, mert a lényegit érinti, a Biblia tanításához való visszatérés évszázadokon át újra és újra fellángoló igényét.

A vita szinte szétveti a békés teológia falait, pedig a vitázók alapjában véve egyetértenek: a középkori egyház olyan messze távolodott a krisztusi tanításoktól, hogy mindenki érettnak látja a helyzetet a tiszta evangéliumhoz való visszatéréshez.

Balról az első, Petrus Valdus, magyarosan Vald Péter az állat fogva töpreng. A 12. századi gazdag lyoni kereskedő a hitre jutása után szétszotta a vagyonát a szegények között, lefordította a Bibliát provanszál nyelvre, követői a valdensek. Egyházkritikája miatt a pápa – társaival együtt – kiátkozta. Ő az előreformátorok egyike. Mellette áll John Wycliffe, aki összetett tenyérrrel imádkozik. A 14. századi angol előreformátor is lefordította a Bibliát. A 14–15. század fordulóján élt Jan Hus, akit csak Husz Jánosként szoktunk emlegetni, kelyhet tart, másik kezét magyarázó mozdulattal örökítette meg a szobrász, arcán egy mártír arckifejezése. Wycliffe írásait tanulmányozta, tanaiért a konstanzi zsinaton elítélték, és máglyán kivégezték.

Szemben, balról áll Melanchthon, kezében tollat fog, és ír. A német teológusnak, Luther kor- és munkatársának az *Ágostai*

FOTÓK: SZÁK KOCSIS PÉTER

hitvallás megfogalmazásában is komoly része volt. Mellette Luther a Bibliát szorítja magához, mert ő fordította le először a héber és görög eredetiből németre. Ulrich Zwingli svájci reformátor összekulcsolt ujjakkal imádkozik, ellentétben Wycliffe-fel, ezzel jelzi a szobrász, hogy Zwingli a református egyház egyik megalapítója. Zwingli és Luther sokban egyetértettek, de az úrvacsora tanáról, a szertartások mikéntjéről, az egyház kormányzatóról nem egyezett a véleményük. Ők személyesen ismerték egymást, 1529-ben a marburgi kollokviumon előszóban is vitatkoztak.

Jean Calvin, a mi Kálvin Jánosunk, a 16. századi francia reformátor szívére teszi a kezét. Személyesen nem ismerték egymást

Lutherrel, de ezen a szobortalálkozóon az ilyen apróságokkal nem foglalkozunk – itt most eltűnnek a korkülönbségek, országhatárok, nyelvi akadályok, hiszen francia, angol, cseh, német, svájci vitapartnerek mérkőznek itt egymással.

*

A szobrok szinte élnek, életre keltik a történelmi szereplőket, de a humort, iróniát sem nélkülözik ezek a csupa kéz, csupa gesztus figurák, ahogy szorongatják az attribútumaikat: „lám, ez vagyok, ha nem ismernétek fel, ez az én kötelező ábrázolási módom”.

A szobrász korabeli metszetek, festmények, szobrok, domborművek alapján törekedett a reformátorok leghitelesebb ábrázolására, ugyanakkor mindegyik ízig-vérig Szák Kocsis Pál-alkotás a maga derűjével, játékoságával, és ahogy a szobrász körbeállította őket, szinte bevonnak a beszélgetésbe, aktív részesei vagyunk a reformációról való diskurzusnak.

Az építész-szobrász reformációról vallott véleményét a *Reformáció* című versében is megörökítette. Így fogalmaz a búcsúcédulák ügyében:

*De nem lehet a búcsút pénzen venni,
egyedül Krisztus, s csak a hit legyen,
az üdv nem áru: ingyen kegyelem.*

A vers zárlatában az emberi élet egyedüli céljára irányítja a figyelmet:

*Ma sincs más távlat: Istent megtalálni,
megragadni a kegyelem-időt.*

(A teljes vers a *Híd* evangélikus magazin 2017. februári számában olvasható.) A samottos agyagból készült terrakottafigurák időtállóbbak, akár szabadterén is kiállíthatók. Mivel az alkotó Békéscsabáról származik, ott is készül bemutatni a reformátorokat. Az egyháznak mindig van megújulnivalója, felül kell bírálni a dogmává merevedő hittételeket, ha azok eltávolodnak az eredeti krisztusi szándéktól. Az ötszáz éves reformáció ünnepségsorozata és Szák Kocsis Pál vitatkozó reformátorai is erre hívják fel a figyelmet.

● B. TÓTH KLÁRA

Herrnhut útmutatása

290 éves lesz az Evangéliumi Testvéreközösség

Lapunk hasábjain volt már szó a herrnhuti Evangéliumi Testvéreközösségről, de egy-egy kerek évfordulón időről időre érdemes emlékezni és emlékeztetni történelmi példáikra. Idén lesz a közösség kétszázkilencven éves.

Az ökumenikus szellemű herrnhutterek leginkább a közösség által 1731 óta folyamatosan kiadott *Losung*, a nálunk is sokak által mindennap használt bibliaolvasó *Útmutató* révén lehetnek ismerősek a hazai evangélikusok számára. Ma világszerte ez a legismertebb „útikalauz” a Biblia olvasásához. Immár közel kétmillió példányban jelenik meg évente, több mint ötven nyelven. Számos keresztyén felekezet hívei forgatják, de olykor világi híradásokból is kiderül, hogy mindennapos olvasmánya akár a vallásukat különösebben nem gyakorló politikusoknak és üzletembereknek is. Sokak már okostelefonjuk kijelzőjén betűzik az *Útmutató* napi igéit, amelyeket akár sms-ként is érkeztethetnek...

Az Úr oltalmában

1722-ben néhány protestáns hitéért üldözött cseh és morva menekült érkezett a németországi Oberlausitzba, ahol – a pietista beállítottságú Zinzendorf gróf védelme alatt – saját telepet alapíthattak Herrnhut (magyarul: „Úr oltalma”) néven.

Hamar híre kelt, hogy van egy hely, ahol szabadon, az üldöztetéstől való félelem nélkül, a sola Scriptura – egyedül az Írás – elve mentén gyakorolhatják hitüket a protestánsok. Alig telt el öt év érkezésük után, és már kétszázán éltek „az Úr oltalma” alatt. Nemcsak üldözött lutheránusok, kálvinisták, hanem más protestáns csoportok is.

A herrnhuti telep eredeti tulajdonosát, Nikolaus Ludwig Zinzendorf gróftól a nagyanyja nevelte fel. Az igen korán eszmélő ifjúra nagy hatással volt keresztapjának, Philipp Jacob Spener teológusnak, heraldikusnak a munkássága, akit a német pietizmus megalapítójaként tartunk számon. A gróf 1710-től 1715-ig Halléban tanult, s itt a pietizmus másik jeles képviselőjének, a Luther számos követelését magáévá tevő és azok gyakorlati megvalósítására törekedő August Her-

mann Franckének a tevékenysége szilárdította meg a hitét. (Egyébiránt épp a reformáció jubileumi emlékévében van Francke elhunytának kétszázkilencvenedik évfordulója. Annál is inkább illő ezt megemlíteni, mert személye is témája annak a vándorkiállításnak, amely *A reformáció kései felvirágzása: a hallei pietizmus* címmel az Eszterházy Károly Egyetem közreműködésével járja hazánkat és a határon túli településeket. A Franckesche Stiftungen által összeállított, húsz paravánból álló tárlat jó szívvel ajánlható minden gyülekezet figyelmébe, hiszen annak idején a pietizmus Magyarországon elsősorban az evangélikus felekezetekben terjedt el.)

Alpárné dr. Szála Erzsébet főiskolai tanár kutatásai nyomán immár jól dokumentált, hogy – a Johann Baptist Röschel wittenbergi tanár által 1689-ben készített tantervi javaslat alapján – a soproni evangélikus iskolában ötvözni kívánták a lutheri ortodoxia és a pietizmus elemeit. Szála Erzsébet szerint ez volt a pietizmus első jelentkezése hazánkban. (Philipp Jacob Spener pietista szellemisége különösen Pápai Páriz Ferencre hatott, gondoljunk csak *Ars heraldica* című művére.)

Száműzött és misszionárius

Tehát a pietizmus, ez a szelíd kegyességi mozgalom volt igazán nagy hatással Zinzendorfra, aki wittenbergi jogi vizsgáinak letétele után hallatlan lelkesedéssel, elszántsággal vetette bele magát az ellenreformáció elől menekülőkkel, a más hitmeggyőződést vallókkal egy ima- és életközösség szervezésébe.

A hatalmas szervezőmunkával párhuzamosan Zinzendorf folyamatosan képezte magát, elvégezte a teológiát (evangélikus lelkésszé, később pedig püspök-ké is szentelték). De mindeközben 1727.

Nikolaus Ludwig Zinzendorf gróf

augusztus 13-án ünnepélyesen kimondott az Evangelische Brüder-Unität, vagyis a herrnhuti Evangéliumi Testvéreközösség megalakulása, amelyet az első úrvacsorai együttlét ünneplésével kötöttek egybe.

A közösség mind nagyobb hírnévre tett szert, önálló, de a lutheránus egyházzal mindvégig egységben maradó ökumenikus mozgalomként. Közben persze voltak azért hullámvölgyek, azonban Zinzendorf kitarító hittel felül tudott kerekedni ezeken. Akkor is, amikor 1736-ban a „túlzott önállóság” okán mintegy tíz évig száműzetésbe kényszerült Szászországból. De ezt az időszakot is gyümölcsözően tudta felhasználni: misszióra. Livónia (Lívföld, ma Észtország, Lettország), Anglia és Észak-Amerika – ezek voltak a gróf és vele útra kelő testvérek számára az első missziós állomások.

Ez idő tájt találkoztak össze a testvérek egy hajóút alkalmával az ugyancsak missziós úton lévő brit igehirdetővel, John Wesley-vel. A metodizmus későbbi „atyjának” személyes üdvbizonyosságára óriási hatást gyakorolt ez a találkozás: Wesley olyannyira a hatása alá került a herrnhuti „morva atyfiak” lényéből áradó, egyszerű, de élő hitű, határozott keresztyénségnek, hogy 1738-ban el is utazott Herrnhutba, hogy személyesen győződjék meg a testvérek életviteléről. Naplójában írta: „Remélem, hogy ezekkel a megszentelt életű em-

berekkel való társalkodás, akik maguk voltak a hit teljes erejének élő bizonyosságai, és mégis hordozni tudták a gyengéket is, Isten kezében eszköz lesz arra, hogy lelkemet úgy megszilárdítsa, hogy hitről hitre és erőről erőre jussak...”

Wesley a pietisták nyomában

Így is lett. Élménydús út vezette Wesley-t „az Úr oltalma” alatt álló kis településig Hollandián, a Rajna-völgyön, Lipcsén, Drezdán keresztül. Útközben tanulmányozhatta a pietizmus és a pietista mozgalom kiemelkedő pedagógiai intézményeit, a Francke-féle iskolák és árvaházak, illetve kórházak működését, és személyesen megismerkedhetett Zinzendorffal, majd Christian Daviddal, a herrnhutiak másik kiválóságával, alapító tagjával (aki korábban katolikus volt).

Tartalmas, az élő hit bizonyágaiban bővelkedő napokat töltött Wesley a testvérközösségekben. Mélyreható beszélgetéseket folytatott számos taggal, ott volt velük együtt a bertelsdorfi evangélikus istentiszteleten, a telepet rendre körüljáró, zenélő, dicséreteket éneklő vidám alkalmakon. (Érdekesség, hogy a 18. században az egyházi fúvószenegyökereit is a herrnhuti közösség történetében kell keresni.)

Mindezekről – egyebek mellett – épp Wesley-től tudhatunk. Az ő személyes naplója számít az egyik legelső tudósításnak Herrnhut megalapítására, szervezetére, életmódjára, rendtartására és egész lelkületére nézve. Nagyon megérintették a

Csillaggyártás nagyüzemben

herrnhutiak, nehezen is vált meg tőlük. Nem véletlenül jegyezte fel: „Szívesen eltöltöttem volna itt egész életemet; Mesterem azonban szőlejének más részébe hív munkára... Ó, mikor borítja be ez a keresztyén-ség a földet, amiként a vizek beborítják a tengert?”

Üldözés és ébredés

Már Zinzendorf vezetése idején jelentős külmisziós tevékenységet folytatott a testvérközösség. Eljutottak – a már említett országokon túl – többek között Afrikába, Ázsiába, a karibi szigetvilágba, Grönlandra. Az évszázadok alatt ezeken a helyeken újabb és újabb gyülekezeteik, iskoláik, óvodáik és szociális intézményeik létesültek. Különösen fontos része a tevékenységüknek ma is az úton lévők, a be-

vándorlók, a menekültek szociális megsegítése.

Természetesen Magyarországon is megjelentek a herrnhutiak, elsősorban Erdélyben, illetve a Felvidéken. Rövid ténykedésük nyomott hagyott az ottani protestánsok életén, de szélesebb tömegeket nem tudtak megmozgatni. Kezdetben sok üldözésben volt részük, mind az állam, mind a történelmi egyházak vezetői részéről, azonban a „felébredt” evangélikusok, reformátusok több esetben kiálltak mellettük.

Csillagnagyüzem

Végezetül két érdekesség. Eric Metaxas Bonhoeffer-kötetében (*Bonhoeffer – Pásztor, mártír, próféta, kém*) olvasható, hogy a család nem járt templomba, de gyermekeik konfirmáltak, Dietrich és testvérei pedig – egészen kicsi korukban – részt vettek a herrnhuti közösség összejövetelein. A Bonhoeffer gyermekek édesanyja is ezt a csoportot látogatta hajdonkorában.

Miként magazinunk tavalyi utolsó, 51–52. számában is olvashattuk (dr. Blázy Árpád: *Láttuk az ő csillagát*), a herrnhutiak „csillaggyártást” is folytatnak. Jó százhatvan esztendeje találta ki a gyülekezet egyik pedagógusa, hogy a herrnhuti diákok karácsony ünnepéhez közelítve – a tantermek és a kollégiumi szobák díszítésére – papírcsillagokat készítsenek. Ezzel egyben a geometria tanulmányozását is megszerettették a gyermekekkel. Napjainkban persze modern eljárással készülnek ezek a szép jelképek. Évente mintegy negyedmillió csillag kerül ki a herrnhuti csillagnagyüzem munkásainak keze alól, így módon is hirdette Jézus Krisztus világosságát, eljövételének reményességét.

● KERECSENYI ZOLTÁN

Zinzendorf gróf síremléke a herrnhuti temetőben

gy százalék
LÁTHATÓAN EVANGÉLIKUS

SEGÍTSEN EGYHÁZI 1%-ÁVAL IS!

Magyarországi Evangélikus Egyház

Technikai szám: **0035**

evangelikus.hu

11. KÖSZI Életfonal életvezetési tábor 7–12. osztályosoknak. Piliscsaba, április 28. – május 1. Tizenévesnek lenni sosem volt könnyű: igazi barátokat találni, megállni a helyünket a suliban, kijönni a szüleinkkel és meghódítani a kiszemeltünket. Táborunkban elmondhatod, ami bánt, és garantáltan jókedvre derítünk, izgalmas programokban lesz részed, miközben bölcsőbb leszel életed nagy kérdéseiben is. A KÖSZI Életfonal olyan életvezetési tábor, ahol a tizenéveseket foglalkoztató kérdésekről lehet őszintén beszélgetni és rájuk megoldásokat találni. Kiscsoportos beszélgetések, interaktív drámafoglalkozások, műveltségi vetélkedők és közösségépítő játékok várják a táborozókat egy felejthetetlen négynapos hétféje alatt. A tábor mottója 2017-ben: „Ki leszek, ha nagy leszek?”

A költség-hozzájárulás, a kedvezmények és a technikai részletek a KÖSZI honlapján olvashatók: www.koszi.net. Információ: Tóth Enikő, 70/209-3307, e-mail: koszi@koszi.net.

Fogadóórát minden hónap első hétfőjén tartom. Mindenkit szeretettel várok délután 3 órától 5 óráig a Déli Egyházkerület székházában (1088 Budapest, Puskin u. 12.).

RADOSNÉ LENGYEL ANNA
országosfelügyelő-helyettes,
a Déli Egyházkerület felügyelője

Templomok, templomtornyok felújítása, villámvédelem kiépítése. Több mint harmincöt év referenciával. Bede László, 06-30/943-5089.

Felvétel doktori képzésre. Az Evangélikus Hittudományi Egyetem felvételt hirdet a 2017/2018-as tanévre nappali tagozaton doktori (PhD-) képzésre egyetemi hittudományi, illetve vallástudományi végzettséggel rendelkezők részére.

A képzés két képzési szakaszból áll, melynek időtartama 8 félév. (Az első képzési szakasz 4 félév.) A jelentkezéseket (melléklettel ellátott, kitöltött jelentkezési lappal, valamint a 9000 Ft felvételi eljárás díj befizetését igazoló bizonylattal) a következő címre várjuk: Evangélikus Hittudományi Egyetem Rektori Hivatala, 1141 Budapest, Rózsavölgyi köz 3.

A benyújtás módja: postán vagy személyesen a rektori hivatalban. A benyújtás/postára adás határideje: 2017. április 28., péntek 15 óra. A felvételi konzultáció időpontja: 2017. május 26.

További információk a doktori iskola honlapján olvashatók: <http://teol.lutheran.hu/index.php/hu/di/di-hirei>

50 ÉVE HARANGÖNTÉS
ÖRBOTTYÁNBAN
GOMBOS MIKLÓS
aranykoszorús
harangöntőmester

Kiváló magyar szakemberek által készített, külföldön is elismert magyar termékeket gyártunk (harangjátékokat is) a harangokkal kapcsolatos bármely munkához.

harangontes.hu – harangontode.hu

Levél cím: 2162 Örbottyán, Rákóczi u. 134. Pf. 10.
Telefon: 28/360-170, 30/948-9575, 30/728-8161.
E-mail: gombosmi@harangontes.hu,
info@harangontode.hu.

Evangelikus Élet-előfizetés jelentős kedvezménnyel

Ha megrendeli lapunkat, és hoz magával még egy előfizetőt, akkor mindkettejük előfizetése ajándék hónapokkal hosszabbodik. Negyedéves előfizetéshez egy, fél éveshez két, egész éveshez pedig négy további hónap az ajándék.

Az Evangélikus Életet megrendelheti e-mailben a kiado@lutheran.hu címen és telefonon is: 06-1/317-5478 vagy 06-20/824-5518. Előfizetési díjaink: negyedévre 3900 Ft; fél évre 7800 Ft; egy évre 15 600 Ft.

„Az a dal is Istenről szól, amelyik nem”

Interjú Ferenczi Györggyel

A világ egyik legjobb szájharmonikása, az 1-ső Pesti Rackák – korábban Rackajam – zenekar frontembere, Petőfi és egyéb betyárok örökségének szószólója, a hazai folk- és bluesvilág megkerülhetetlen alakja. Jézusról és külvárosi csavargókról, Isten és ember viszonyáról, egyéni spirituális és zenei kalandzásairól, reformációról és kommunizmusról is beszélgettünk Ferenczi Györggyel.

– Legutóbb megjelent albumotokon nem a Rackajam, hanem az 1-ső Pesti Rackák zenekarnév szerepel. Mi volt a baj a Rackajammal? *(Ejtsd: rackadzsem – a szerk.)*

– Az, hogy a Rackajamet a kedves közönségünkön és rajtunk kívül senki nem tudta kimondani. Tizenhárom éve van ez a zenekar, de még idén nyáron is olyan felkonferálásokat kaptunk, hogy vinnyogva röhögtünk a háttérben. Rackajamot meg hasonlókat mondtak. Azt is tapasztaltuk, hogy az esetek kilencven százalékában nem jön oda a konferanszié, hogy megkérdezze, hogyan kell helyesen kiejteni a nevünket. ►

Ez azt mutatja, hogy nem jó a név. Persze az kicsit elkészerítő Jókai Mór és Petőfi Sándor országában, hogy gyakorlatilag csak a Sündisznó zenekarnevet lennének képesek kimondani az emberek normálisan. Szóval hiába szeretttük a Rackajamet, és ezer kedves emlék fűződött hozzá, változtatni kellett. Viszont a Racka mint név és jelző rajtunk ragadt, tehát ehhez ragaszkodtunk. Azt nem akartuk, hogy csak „a Rackák” legyünk. Az 1-ső Pesti Rackák viszont nagyon megtetszett, kicsit archaikus is, mint az Első Pesti Részvénytársaság vagy a hasonló reformkori elnevezések. Egyrészt fellendülést sugall, másrészt Jókai-érzetű, legalábbis számomra. Aztán majd meglátjuk, mennyire válik be, most folyik a tesztelés.

– A közelmúltban Amerikában jártatok, hogy felvegyétek az új lemezeteket, eközben magyarítjátok a zenekar nevét. Ezek szerint nem terveztek fényes külföldi karriert?

– Ha külföldön játszunk, továbbra is Rackajam néven lépünk fel.

– A „betyár” visszatérő szó, talán már-már műfaj-meghatározás nálatok, amelylyel a magyar népdalok és az amerikai blues dallamvilágából összegyúrt sajátos hangzást és a zenekar karakterét is lehetne írni. Ez jellemző az új, *Betyárjáték* című lemezetekre is?

– Kicsit olyan ez, mint Isten és a dalok viszonya: az a dal is Istenről szól, amelyik nem. A betyár is egy ilyen műfaj nálunk, majdnem minden lemezünkön volt betyáros nótánk. Én külvárosi gyerek vagyok, nagyon sok betyárt ismerek személyesen, és igen érdekes világ az övék. De a Rackánál sosincs ilyen, hogy akkor most csináljunk egy ilyen vagy egy olyan koncepciót, amelyikhez ezerrel ragaszkodunk. Most Szomjas Gyuri bácsi *Betyárjáték* című darabja kedvéért raktuk össze ezt az albumot, és nagyon élvezzük. De mi nem vagyunk színészek, hogy rendezői utasításokat végrehajtva dolgozzunk. Függetlenek vagyunk: meg tudunk csinálni bármit, ami kompromisszumok nélkül érdekel bennünket. Ez a darab különben nemcsak Gyuri bácsi, hanem a táncosok miatt is csodálatos munka, óriási hídépítés a műfajok között.

– A betyárról az embernek leginkább egy kalapos-bajszos mezei vándor jut eszébe, nem egy városi gyerek. Milyenek a külvárosi betyárok?

– Nehéz ezt elmagyarázni. Aki a külvárosban él, az tudja, hogy milyenek. Én pacsirtatelepi gyerek vagyok, pesterzsébeti. Innen tudom, hogy a csibészek között is vannak nagyon jó emberek, csak sokuknak egyszerűen nem volt választásuk az

életben, ez a sorsuk. A legfontosabb mondat szerintem itt is a „*ne ítéljete, hogy ne ítéltessetek*”. Meg kell ismerni ezeket a sorsokat.

– Lehet a vallásnak is hídépítő funkciója szerinted?

– Elsősorban Erdélyben és Kárpátalján éreztem az egyház összetartó erejét. Minden felekezetnek magyarságmegtartó szerepe van a helyi közösségekben, és ez rendkívül fontos. Én nem vallásos családban nőttem fel, és őszintén szólva a vallás szervezett formája most sem érdekel. Nekem van egy személyes viszonyom Istenel, és úgy érzem, hogy nekem nem kell Isten-díler. Majd én intézem a dolgokat vele, meg el is számolok. A kereszténység ma egyrészt ezerfelé forgácsolódott, másrészt hiteltelenné tették a megelőző társadalmi rendszerek és sokak szemében a saját cselekedetei is. Emiatt igen nehéz visszaadni az embereknek a hitet. Vannak erre nézve próbálkozások, tisztább, követhető vonulatok, de egy világméretű üzlet mindig szükségessé teszi egy világméretű gazdasági stratégia felépítését is. És én a hittel kapcsolatban nem vagyok hajlandó üzleti stratégiában gondolkodni. Nem szeretek Coca-Colát látni Jézus Krisztus személyében, mert ő nem egy termék, nem egy brand.

– Hanem mi?

– Én a hippikén keresztül jutottam el Jézus Krisztushoz, és ezt nagyon büszkén vállalom. Számomra ő erkölcsi értékrend, morál. Zsiványkodtam eleget én is fiatalkoromban, de akkor még nem hittem Istenben, nem foglalkoztam vele. Azután szépen eljutottam odáig az életben, hogy bizony kell lennie valaminek vagy valakinek itt, ami-aki irányítja a dolgokat. Ettől független számomra Jézus Krisztus személye. Nekem Jézus leginkább egy hős, a béke, a szeretet és a megbocsátás miatt. A mondatok, amelyeket neki tulajdonítunk, roppant erősek. Ilyen a *Tízparancsolat* is: számomra tök mindegy, hogy ki fogalmazta meg, az a tíz mondat nagyon érvényes. Az egy más kérdés, hogy ma mennyire tudunk e szerint élni. Hogyha Jézus Krisztus nevét magamban kimondom, akkor azt gondolom, hogy de nagy tróger tudok én lenni hozzá képest. Kicsit mindig az úton tart. Szerintem sok ember így van ezzel.

– A keresztények megváltóként és abszolút követendő példaként tekintenek Jézusra...

– Én meg még úgy tanultam, hogy nem is biztos, hogy létezett. Én se otthonról, se az iskolából nem hozok semmilyen tudást vagy tapasztalatot erről. A kommunizmusnak szerintem az a legkárosabb hozadéka, hogy ezeket a fogalmakat és dolgokat, például a töretlen hitet lerombolta. Ezeket újra fel kell építeni magunkban. De ezt ma sem könnyű megtenni, mert a hitet nem lehet parancsra vagy üzleti stratégiával kialakítani. Mindenkit csak a személyes élmény vezethet el Istenhez. Az is kérdés, hogy akkor ki az igazi hívő. Aki magától is úgy él, úgy neveli a gyerekeit, hogy

becsületes, vagy az, aki minden vasárnap dob a perselybe, és közben ott lop, ahol nem szégyell? Az én feleségem például azt mondja, hogy nem hisz Istenben, de sokkal becsületesebb, tisztább ember, mint amilyen én vagyok, pedig én azt mondom, hogy hiszek.

– Ha nem tekintjük úgy, hogy minden színpadi jelenlét egyben spirituális élmény is lehet, akkor a zenei profilotokat nehezen lehetne leírni a „vallásos” jelzővel. Viszont sokszor léptek fel templomban. Ez milyen élmény számodra?

– Nagyon szeretek templomban muzsikálni, de templomban lenni is. Gyerekkoromban is sokszor belógtam a cibakházi templomba, és csak ott ültem, gondolkodtam, bevittem egy könyvet, olvastam. Amikor még egyáltalán nem voltam istenhívő, templomban lenni akkor is szerettem. A legszebb ilyen élményem New Yorkban volt, a Wall Streeten. Az kemény volt. Akkor már két hete voltunk kinn Zsoltival és Ádámmal (*Pintér Zsolt és Apáti Ádám – a szerk.*), és teljesen ránk nehezedett az ottani pénzvilág. Igencsak elégünk lett abból, hogy minden annyira a pénzről szól. Tolják a hitelkártyát az ember szájába keményen. És egyszer csak megláttunk egy templomot a Wall Streeten, és szabályszerűen bemenekültünk. Ott ültünk egy órán át, és csak hallgattunk, töltöttünk. Érdekes, hogy egyáltalán hogyan jut el az ember a kérdésig, hogy van-e Isten. Nem a válaszig, mert a választ nem tudjuk, ezért kell a hit. Hogy ne a válaszon gondolkozzunk, hanem a kérdésen. Az én sorsom szerintem tökéletes bizonyítéka Isten létezésének.

– Évek óta kíséritek Gryllus Dánielt a *Pál apostol* előadásokon is. Én leg-

utóbb a nyíregyházi koncerten láttam ezt a produkciót, és úgy tűnt, hogy ti is teljesen kikészültetek a végére, amikor *Pál apostol imáját* énekeltek. Volt, aki el is sírta magát, és a közönségnek is katartikus élményt jelentett. Ez mindig ilyen?

– Ez egy rendkívül erős anyag, nagyon el tudunk szállni, de persze nem lehet mindig ilyen. Az egyik komoly spirituális élményem a *Pál apostollal* kapcsolatban különben a lemezfelvétel volt. Mészze érettebben játszottuk akkor, el kellett telnie még néhány évnek, hogy koncerten is el tudjuk úgy játszani. Vannak ebben a műsorban végtelenül komoly mondatok. „A keresztény szeretet csak türelmes lehet, mint a Fiú-istenség...” (*Sumonyi Zoltán Az oroslán torka című történelmi regényéből – a szerk.*) Amikor ezt először meghallottam, azt gondoltam, hogy föl kell tetováltatni a hátamra.

– És föltetováltattad?

– Nem, de a szívemre fölvarrtam.

– A *magyar politikusokhoz* című Petőfi-vers-feldolgozásotok ér véget így: „Tanuljátok meg, mi a költő, / És bánjatok szépen vele, / Tanuljátok meg, hogy a költő / Az istenség szent levele...” Mennyire érzed magadénak ezt a fajta közvetítői szerepet?

– Vezetve van a kezünk, ezt érezzük. Én legalábbis magamtól biztos nem vagyok ilyen okos. Olvashatok akármennyit, magamtól nem tudnék megfogalmazni ilyen igazságokat. Azért kezdtem el költőtől és költőkről muzsikálni, mert egy idő után azt éreztem, hogy kellene valami tartalmasabb. Technika meg lélek volt a korábbi zenéimben is, de egy bizonyos kor után kellett már valami mélység. ►

Komoly tartalom kellett, s ez az én szövegeimben nem igazán volt meg magától, ebben sokat segítettek a magyar költők nekem. Ezt a közvetítői szerepet sokszor inkább úgy élem meg, hogy nem mi beszélünk, hanem beszél helyettünk a tartalom.

– Komoly tartalom lehet a vallás is?

– Ember és Isten viszonya igen. Vannak ilyen dalaink is. Például a *Karácsonyi ének a börtönben*. Azt koncerten el se tudjuk muzsikálni, olyan kemény. *Az Isten balját*, Gérecz Attila másik versét el tudjuk, mert annak olyan zenei formája van, hogy elgurítja. Abban van egy olyan mondat, hogy „nekem már szitok az Isten szó a számon”. E felütés miatt sokszor letoltak már papok is, de a közönség is, hogy ilyet nem lehet énekelni. Pedig csak végig kellene hallgatni a dalt, mert az is ott van benne, hogy „ím vedd Uram a sorsom; úgy lankad Elébed, / mint Krisztus-fő, amely már tövisekkel érett”. Próbáljuk rákényszeríteni a közönséget arra, hogy hosszabb távban gondolkodjon, mint egy versszak vagy egy refrén. A refrén a közönség átverése, addig sulykoljuk, amíg termék nem lesz belőle. De én a saját muzsikámból sem szeretnék terméket csinálni, ez nem termék, nem brand.

– Hanem akkor mi?

– Nem tudom, mi nem így gondolkodunk a világról. Persze nem lehet százsá-

zalékosan elkerülni a zeneipart működtető rendszert, viszont Dani bácsi (*Gryllus Dániel – a szerk.*) is úgy gondolkodik, mint mi, és ezért is hála a Jóistennek, hogy találkoztunk vele, és ő kiadja a lemezeinket. De ahhoz, hogy a rendszert el tudd kerülni, ismerni kell a rendszert. Erre különben jó példa lehet a reformáció is. Amerikába azért járunk, hogy a zeneipart működtető legeslegkomolyabb helyen tanuljuk meg a rendszer működését, hogy aztán gyönyörű szépen el tudjunk úgy evezgetni, hogy ne kelljen terméket csinálni a zenénkből, és mégis eljusson az emberekhez. Ez most először lehetséges a történelemben, mert van internet. És most először tud bárhová elérni az információ. És ezt lehet úgy is használni, hogy ne legyen az ember szájába tolva, hogy „vedd meg a Racka-lemezt, mert lemaradsz, mert különben nem lesz meg”. Ezt én nem szeretem, ezért nem csinálunk lájkvadászkat sem. Én azt szeretem, hogy amikor az emberek eljönnek egy koncertre, megtetszik nekik, beszippantja őket a tartalom, elkezdnek utánunk keresgélni, és megtalálnak.

– Az előbb utaltál a reformációra. Kifejtenéd kicsit bővebben, hogy miért volt fontos szerinted?

– A kultúrát és a műveltséget a reformáció tette elérhetővé. Ha megnézed, hogy a Római Birodalomban hány írástu-

dó volt, vagy hogy például a korai kereszténység idején az egyház mennyire vigyázott arra, hogy rajta kívül más ne nagyon értsen az íráshoz és az olvasáshoz, ahhoz képest óriási változást hozott a reformáció. Másrészt azt is elhozta, hogy attól még, hogy nemes vagy, csinálhatsz valami hasznosat a kardforgatáson túl is. Elindított egy sor folyamatot a rendszeren belül, amiből végül egy egészen új dolog sült ki.

– Mitől lehetne hiteles szerinted az egyház vagy a kereszténység ma?

– Nem látok erre megoldást, meg nem is igazán értek hozzá. Amióta Dani bácsival muzsikálok, megismertem nagyon sok olyan lelkészt és papot, akiknek a szavára érdemes odafigyelni. Nyilván a rendőrök, a tűzoltók, a papok és a zenészek között is ugyanannyi hülye van átlagosan, mint másoknál. Nekem mindent újra kellett tanulnom a rendszerváltás óta, mert azt ma már tudjuk, hogy akkor nem tanítottak igazat. Na, de amit most tanítanak, az is csak egyféle olvasat. Azért próbálok sokat olvasni, hogy egy-egy problémát vagy történelmi kort több szempontból átlásak. Ezt mindenkinek ajánlom. És a zenélést is. A zene elmondhatja veled az üzenetet, továbbadod az érzelmeket. A zenélésből baj nem lehet.

● LABORCZI DÓRA

Forrás: Kötőszó blog

Sült csirke savanyú mártással

Adobong manok

Hozzávalók

(1 bögre = 200 ml)

1/2 kg csirke
1/3 bögre fehér ecet
2-3 ek. szójaszósz
2 ek. felaprított fokhagyma
2 babérlevél
só ízlés szerint
1/4 tk. egész vagy őrölt fekete bors
víz
2 ek. olaj

Elkészítés

Egy mélyebb lábasba öntsünk kevés olajat, forrósítsuk fel, és süssünk kérget a húrra. Ha kész, tegyük félre. Készítsük el az adoboszószot. Keverjük össze az ecetet és a szójaszószot, az egy evőkanál fokhagymát, a babérlevelet, a sót és a borsot, majd a vizet is. Adjuk hozzá a csirkéhez. Felforralás után lassú tűzön főzzük körülbe-

lül tíz percre. Ha a szósz kicsit elpárolgott, adjunk hozzá egy fél bögre vizet. Ha a hús jól megpuhult, akkor ismét rakjuk félre. Egy másik edényben megpároljuk a maradék egy evőkanál fokhagymát, majd hozzáadjuk az adoboszószos csirkéhez.

• M. T. ZS.

A templom egere

Cím: Cin Bora, Legszébbfalu, Templom u. 1.

Feladó: Cinka, Másikváros, Luther tér 1.

Kedves Bora!

Már régen nem találkoztunk, lehet, hogy nem is emlékszel rám. Cinka vagyok, az unokahúgod, Másikvárosban lakom a szüleimmel, de még újak vagyunk itt. Nemrég döntött úgy anyu és apu, hogy a sok megpróbáltatás után, amely a sajtgyári lakásunkban ért bennünket, elköltözünk, és inkább templomlakó egerek leszünk mi is. A költözést elég nehezen viseltem, és nem tudom, mik itt a szokások.

Anyu azt mondja, itt sosincs csapda, és ha szerényen is, meg lehet élni. A szüleim a régi helyünkön sokat aggódtak, apu már teljesen belebetegedett a sok veszélybe, ami körülvett minket. Azt mondják, sose voltak nyugodtak. Mindig attól féltek, hogy elveszítenek engem. Ez a templom nyugodtabb hely lesz. De mi lesz itt velem? Honnan fogom tudni, mi micsoda, és miért történik?

A környékbeli egérgyerekekkel egyelőre még nem barátkoztam össze. Apu ajánlotta, hogy írjak neked. Te már olyan régen templom egere vagy, hogy biztosan tudsz majd válaszolni a kérdéseimre, és a jókedved is rám ragad. Kérlek, mesélj! Mi ez az egész templomdolog meg a gyülekezet? Nagyon kíváncsi vagyok!

Ölel, és válaszodat várja: Cinka

RAJZOK: LENTE ISTVÁN

Kedves Cinka!

Hogyne emlékeznék rád! Te voltál a leghelyesebb egérbaba, akit valaha is láttam. Csak azt nem tudtam, hogy már ilyen nagy vagy.

A költözés biztosan nem volt könnyű, de azt hiszem, sok jó kisülhet belőle. A templom körül tényleg nem nagy a luxus, de biztosan jól fogod érezni magad, különösen, ha más gyerek is lakik arra.

Máris mesélek neked erről „az egész templomdologról”. Mivel én már húsz éve feladtam a vándoregységemet, és azóta lakom egy szép, barátságos kis templomban, sok mindent alaposan meg tudtam figyelni. Ezért arra gondoltam, végigvezetlek téged a templom és a gyülekezet rejtélyes világán. Együtt tesszük majd fel a kérdéseket, és együtt keressük a válaszokat. Biztatlak is: kérdezz, hogy minden kérdőjel helyére kerülhessen egy „á, már értem!”.

Kezdjük az elején. A gyülekezet az egyház része. Mi az egyház? Én először azt hittem, hogy az egyház. De nem! Sok nyelvben nincs külön szó a templomra és a gyülekezetre. Ez nem is véletlen, hiszen az egyház nem épület, hanem közösség. Olyan emberek közössége, akik Istent keresik, és vele szeretnék végigjárni az életútjukat. Idős néni, bácsik, apuka- és anyukakorú felnőttek, fiatalok és gyerekek, sőt még kisbabák is beletartoznak. Van közöttünk erős és gyenge, beszédes és hallgató, elfoglalt és éppen ráérő. Van, aki szívesen gondozza a kertet, megjavítja a ház körül az elromlott dolgokat. Más inkább az időseket látogatja meg, vagy a gyerekekkel foglalkozik örömmel. Jó, hogy ilyen sokfélék vagyunk, így megajándékozhatjuk egymást azzal a sokféle szeretettel, amelyben Isten olyan közel van hozzánk.

Neked is lesz feladatod! Otthon és a gyülekezetben is úgy működnek jól a dolgok, ha mindenki kivészi a részét a munkából. Ha majd te is bekapcsolódtál a gyülekezet életébe, el is gondolkodhatsz: mi az, amit te is el tudsz végezni? És miben kaptál már segítséget a gyülekezet valamelyik tagjától? Kérdezd meg a gyülekezeti tagokat, mit tesznek ők a közösségért!

Jézus körül is sokféle, különböző élethelyzetből érkezett ember fordult meg. A tanítványok között volt sokak által lenézett vámszedő, egyszerű halász és forrófejű fiatal is. Mind a tizenketten úgy szolgálták az Urat, ahogyan tudták. Te melyikhez hasonlítasz leginkább?

Küldök neked egy tesztet, amely egy kis tükörként megmutatja, most éppen hol leszel a te helyed. A másik papíron találsz a kérdéseket.

Mára ennyit! Remélem, hamarosan újra hallok rólad.

Szeretettel gondolok rád: Cin Bora

Teszt!

► **Karikázd be annak a mondatnak a számát, amelyik igaz rád.**

1. Szívesen vagyok egyedül.
2. Jó, ha sok barát vesz körül.
3. Szeretem, ha figyelnek rám.
4. Örülök, ha egyedül szöszmötölhetek.
5. Kell egy csapat!
6. A csend igazi jó barát.
7. Zenehallgatással kapcsolodom ki.
8. Barkácsolni a legjobb a világon.
9. Szívesen olvasgatok egyedül.
10. Remek, ha ketten lehetünk a barátommal.
11. Nem szeretnék a középpontba kerülni.
12. Ha tehetem, egyedül töltöm az időt.
13. Nekem mindig van ötletem, mit csináljunk.
14. Igyekszem figyelni a többiekre.
15. Ügyes előadó vagyok. Szeretek mesét, verset mondani.
16. Fontos, hogy megdicsérjenek.
17. Szeretem, ha hallgatnak rám.
18. Vonzanak az új dolgok.
19. Nehezen barátkozom.
20. Inkább elkészítem én a feladatot, mint hogy valaki beleszóljon.
21. Együtt mindig könnyebben boldogulunk.

► **Értékelés:** Ha az 1., 4., 6., 7., 9., 12., 19., 20. számú mondatokat karikáztad be, akkor valószínűleg csendesebb egyéniség vagy. Ilyen volt János apostol is. Mire mások észbe kaptak, te már sok dolgot meg is oldottál egyedül. Talán észre sem veszik, milyen odaadóan és jó szívvel segítesz, pedig erre gyakran van nagy szükség. Kicsit merészkedj elő a csigaházadból! Hidd el, a többiek szívesen barátkoznának veled.

Ha a 2., 5., 8., 10., 11., 14., 21. számú mondatokat választottad, akkor szeretsz közösségben lenni a többiekkel. Ilyen volt Jakab apostol is. Jól érzed magad társaságban, és látod ennek előnyeit. Együtt sok mindent könnyebb megoldani. Megbízol a társaidban, és rád is mindenki számíthat. Ha valamit mégis egyedül kell megoldanod, akkor sem kell félned. Sosem vagy egyedül, Urad elkísér téged minden utadon.

Ha a 3., 13., 15., 16., 17., 18. számú mondatok jellemeznek téged, akkor vezető típus vagy. Ilyen volt Péter apostol is. Az ilyen ember könnyen és gyorsan mond ki dolgokat, nagy erővel indul, bátran kezd új dolgokba, nem okoz neki nehézséget egy közösség élére állni. Figyelj, hogy hagyj másokat is szóhoz jutni, nem véletlenül vannak veled a többiek sem! Mind egymásra vagyunk utalva, hogy együtt lehessünk egy jó közösség. ●

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (március 5.) *Simon Péter így felelt: Uram, kihez mennénk? Örök élet beszéde van nálad. És mi hisszük és tudjuk, hogy te vagy az Istennek Szentje.* Jn 6,68–69 (Ám 8,11.12b; Mt 4,1–11; Zsid 4,14–16; Zsolt 6) Jézus beszéde emberi életet megújító, életfordulatot jelentő üzenet. Egyházi és személyes életünkben ez a beszéd képes elgondolkoztatni, változásokat elérni. Jézus szólal meg a konfirmációk alkalmával, róla tanúskodnak az istentiszteleteken vasárnapról vasárnapra. Ő kelt bennem bizonyosságot, hitet, és szól hozzám ma is. Az ígéhirdetésben az ő szavát hallom, s ő mindig azt nyújtja, ami bizalomépítő s reménységet sugalló; szava a tanítványok és a megszólítottak életében fordulatot tud előidézni.

Hétfő (március 6.) *De Ruth azt felelte: Ne unszoldj engem, hogy elhagyjalak, és visszatérjek tőled! Mert ahova te mégy, oda megyek, ahol te megszálpsz, ott szállok meg én is.* Néped az én népem, és Istened az én Istenem. Ruth 1,16b (Ef 2,19; 2Thessz 3,1–5; 3Móz 1,1–9) Ruth története háromezer éves, gyönyörű szentírási elbeszélés. Az élet valóságos keresztmetszete. A hittel megragadott isteni üzenet, az ige minden emberi kapcsolatot felemel és széppé tesz. Mindannyiunknak vállalni kellene az igében megnyilatkozó Ruth elkötelezettségét és hűségét. A családok számára ma mindez nemcsak az elfogadást jelenti, vagy éppen a kompromisszumkeresést, hanem a kölcsönös örömet és gazdagodást is egymás számára.

Kedd (március 7.) *Dicsérjétek az Urat! Milyen jó Istenünkről énekelni!* Zsolt 147,1 (Ef 5,19; Jób 1,1–22; 3Móz 8,1–13) Ez az ige arról a megtapasztalt isteni szeretetről és gondviselésről beszél, amely nem hagyja az emberi ajkakat némán. Az a szívből fakadó meggyőződés fakasztja a dicséretet, hogy a zsoltáros tudja, ki a Teremtője. A szív mélyéből fakadó hálaének másokkal együtt dicséretként hangzik. A felszólító mondat üzenete nem nehézkes, nem kényszer alatt szólal meg. Meg van győződve arról a zsoltáros, amiként meg vagyok győződve én is, hogy „nagy a mi Urunk, és igen erős, bölcsessége határtalan” (Zsolt 147,5).

Szerda (március 8.) *Ti szomorogtok, de szomorúságotok örömmre fordul.* Jn 16,20b (Zsolt 42,12; 5Móz 8,11–18; 3Móz 9,1–24) A böjti időben Jézus életét és szenvedését közelebből ismerhetjük meg. Amikor az Ige testté lett, akkor Isten egyszülött Fia nemcsak közelebb került az emberekhez, hanem felvitte bűnein-

ket a keresztfára. A keresztfá titka sokak előtt tündökölt. A tanítványok számára Jézus halála szomorúságot jelentett. Jézus feltámadása: minden hívő tanítvány számára öröm. Minden szorongást, félelmet és kérdést felvált az Úr feltámadása fölötti öröm! Nem véletlenül a húsvéti hír a keresztyénség legnagyobb ünnepe immáron kétezer éve. Csodálatos az egyházi esztendő mostani időszaka. Böjt nemcsak a bűnbánat ideje, hanem a keresztféle vezető útra is irányít bennünket.

Csütörtök (március 9.) *[Az Úr] pajzsa mindazoknak, akik hozzá menekülnek.* Zsolt 18,31 (2Thessz 3,3; Jak 4,1–10; 3Móz 10,1–11) Egy-egy váratlan tragédia hamar olyan lelkiállapotba hozza az embert, hogy úgy érzi: végtelenül kitaszított, és ő a tragédia egyedüli kárvallottja, egyedül szenved. Ilyenkor is lehet azonban a Teremtőhöz úgy fordulni, mint féltőn szerető Istenhez. Isten jelenléte adja a legnagyobb vigasztalást. Akik a közelében vannak, azokat nem hagyja el. Vannak apró jelek a hétköznapjainkban, amelyek ugyanazt jelzik, mint amit a zsoltáros üzen az igében. Érezhetem, hogy a vele való közösségben pajzsom az Úr!

Péntek (március 10.) *Jézus mondja: Aki tehát hallja tőlem ezeket a beszédeket, és cselekszi azokat, hasonló a bölcs emberhez, aki kősziklára építette a házát.* Mt 7,24 (1Kir 3,11–12a; Zsid 2,11–18; 3Móz 16,1–22) Sokak által ismert mondat, hogy a hit hallásból van. Az elmúlt évszázadokban eleink mindent megtettek azért, hogy az evangéliumot hirdessék. Ezért épültek templomok, hol sövényből, hol fából, először csak torony nélkül. Jézus szava nemzedékről nemzedékre szólítja meg a keresőket. Mi az igazi bölcsesség? A válasz: meghallani az evangéliumot az információáradatban, hogy a lelki ház kősziklára épüljön. A bölcsesség nem a mindentudás helyzetét jelenti ez esetben. Hanem csakis a Jézustól meghallott, idők feletti üzenet munkálkodását.

Szombat (március 11.) *Az Úr az én támaszom. Tágas térre vitt ki engem.* 2Sám 22,19–20 (2Kor 3,17; Róm 6,12–18; 3Móz 19,1–18) A Dávid énekéből olvasott igevers a Zsoltárok könyvében is megtalálható. Dávid úgy szól magáról énekében, mint megmentettről. Őt az Úr képessé tette arra, hogy királyként és felkentként uralkodjon. Nagyon mélyről indult, a megpróbáltatások körülverték őt. A félelem állapotából megmentett ember tud így vallani arról, hogy neki ki a támasza.

● POLGÁRDI SÁNDOR

Evangélikus Élet – A Magyarországi Evangélikus Egyház lapja – megjelenik kéthetente

E-mail: evelet@lutheran.hu • EvÉlet online: www.evangelikusélet.hu • Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu • Előfizetés: kiado@lutheran.hu
 • Szerkesztőség: 1091 Budapest, Üllői út 25. fszt. 2. Tel.: 06-20/824-5519. Szerkesztőségi titkár (hirdetési ügyek referense): BALLA MÁRIA (maria.ball@lutheran.hu).
 Főszerkesztő: T. PINTÉR KÁROLY (karoly.pinter@lutheran.hu). Olvasószerkesztő: DOBSONYI SÁNDOR (sandor.dobsonyi@lutheran.hu). Korrektor: MÁTÉ TÓTH ZSUZSÁNNA (matetot@gmail.com). Tervezőszerkesztő: SZABÓ DÁVID KÁROLY (david.szabo@lutheran.hu). Rovatvezetők: KENDEH K. PÉTER – Oratio oecumenica (peter.kendeh@lutheran.hu), SZABÓNÉ MÁTRAI MARIANNA – A vasárnap ígéje (mariann.matrai@lutheran.hu), FÜLLER TÍMEA – Gyermekneknek (keszniegyul@gmail.com), TAMÁSY TAMÁS – Új nap – új kegyelem (tamytam@online.hu), DR. ECSEDI ZSUZSA – Cantate (ezsu@lutheran.hu), KOVÁCS ELEONÓRA – Thesaurus (eleonora.kovacs@lutheran.hu). Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu), 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06-1/317-5478, 06-20/824-5518.
 Felelős kiadó: KENDEH K. PÉTER (peter.kendeh@lutheran.hu). Nyomdai előállítás: Konsilo Kft. (1022 Budapest, Tapolcsányi u. 6.). Felelős vezető: NAGY ZOLTÁN.
 Árusítja a kiadó. Terjeszti a Magyar Posta Zrt. Terjesztési ügyekben reklamáció a Magyar Posta Zrt. Hírlapüzletág telefonszámán: 06-1/767-8262 és a Luther Kiadónál • INDEX 25 211, ISSN 0133-1302. Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyedévre 3900 Ft, fél évre 7800 Ft, egy évre 15 600 Ft, más európai országba egy évre 52 500 Ft (167 euró), egyéb külföldi országba egy évre 61 400 Ft (195 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével regisztrálni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. Beküldött kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza. Címlapfotó: KISS TAMÁS

Ára: 500 Ft

„NEM SZÉGYELLEM AZ EVANGÉLIUMOT” (RÓM 1,16)

MAGYARORSZÁGI
EVANGÉLIKUS EGYHÁZ
Északi Egyházkerület

MISSZIÓI NAP

AZ ÉSZAKI EVANGÉLIKUS EGYHÁZKERÜLETBEN

2017. ÁPRILIS 1.

ASZÓD, EVANGÉLIKUS GIMNÁZIUM

(RÉGÉSZ U. 34.)

PROGRAM

- 08.30 Érkezés, regisztráció
- 09.00 Gyülekező, közös éneklés
- 09.30 Köszöntések, a vendéglátók bemutatkozása (dr. Roncz Béla iskolaigazgató és Novotny Dániel iskolalelkész, Lőrincz Csaba aszódi parókus lelkész, valamint dr. Fábri György egyházkerületi felügyelő)
- 10.00 Ernst Lange: Kilenc kő (mártíriumjáték az aszódi gimnázium diákjainak előadásában)
- 10.30 Igehirdetés (dr. Korányi András, az Evangélikus Hittudományi Egyetem rektorhelyettese)
- 11.00 Szabadon választható programok, csoportbeszélgetések:
- Bibliaórák Róm 1,16–17 alapján (Balicza Iván és Zászkaliczky Pál nyugalmazott lelkészek)
 - A gyülekezetplántálás örömei és nehézségei (Zsarnai Krisztián esperes)
 - Gyülekezetplántálás – A növekedést az Isten adja, de én mit tehetek? (Bence Imre esperes)
 - Hitélet a családban, a családfő szerepe (Szabó András esperes – Luther Márton Kis kátéja alapján)
 - Evangélikus öntudat és ökumenikus gondolkodás (dr. Fabiny Tamás püspök)
 - Állj a lábadra! – Gyülekezetek fenntartása (dr. Fábri György egyházkerületi felügyelő)
 - Reformációk, felekezetek és politikai kultúrák Európában (dr. Korányi András rektorhelyettes, EHE)
 - Keresztényüldözés a 21. században (Szeverényi János országos missziói lelkész)
 - Ifióra a gimnazista korosztálynak (Horváth-Hegyi Ádám teológushallgató)
 - Isten munkaeszközei vagyunk – fiatal amerikai evangélikusok szolgálata Magyarországon (az Amerikai Evangélikus Egyház önkéntesei Rachel Eskesen lelkész nő vezetésével, magyar nyelvű tolmácsolással)
 - „Az Úr az én pásztorem...” – zsoltárok és versek Isten kertjéből (Badin Ádám előadóművész)
- 13.00 Ebédszünet
- 14.00 Él a halott? Bizonyágtétel a felvidéki magyar evangélikus misszióról (Lóczy Tibor lelkészi munkatárs)
- 14.30 Tanúságtétel különböző hivatásokban – asztali beszélgetés (moderátor: dr. Fabiny Tamás püspök; résztvevők: Frenyó Anna újságíró, Deme János vegyészmérnök, Badin Ádám előadóművész és Simon Eszter irodavezető, gyülekezeti felügyelő)
- 15.30 Úrvacsorai istentisztelet, úti áldás (dr. Cserhátiné Szabó Izabella püspökhelyettes)

A missziói nap házigazdái: Kárnyáczi Eszter és Szöllösi István Sándor lelkészek. Zenei vezető: Mekis Ádám esperes. Közreműködik továbbá az aszódi evangélikus gimnázium színjátszó köre és diakkórusa Szabó Andrásné vezetésével.

Gyermekmegőrzésről és gyermekprogramokról az egész nap folyamán gondoskodunk. Az offertóriummal a felvidéki magyar evangélikus testvéreink nyári missziói napját támogatjuk.

Jelentkezés: március 19-ig az eszak.lutheran.hu weboldalon.

A nagy busszal érkező csoportok 50%-os útiköltség-támogatást igényelhetnek. Hideg ebédcsomagot a jelentkezési határidő előtt beérkezett igények alapján biztosítunk. A szeretetvendégséghez süteményeket köszönettel fogadunk. További információ: Északi Evangélikus Egyházkerület Püspöki Hivatala, tel.: 20/824-4111, e-mail: eszaki.kerulet@lutheran.hu

Déli kerületi
családi
missziói nap,
2017. április 1.
Bonyhád

„Miért keresitek a holtak között az élőket?”

FELSZABADÍTÓ ÖRÖMHÍR

9.00 Gyülekező, közös éneklés

9.45 Köszöntések

10.00 Nyitó igehirdetés – dr. Szabó Lajos

11.00 Felszabadító örömhír – Pannonhalmától Wittenbergig
Várszegi Asztrik bencés főapát és Gáncs Péter püspök
disputája

12.00 Ebédszünet

13.00 Szabadon választható programok:

1. Gondoljuk tovább az igehirdetést – dr. Szabó Lajos
2. Felügyelők fóruma – Radosné Lengyel Anna
3. Hogyan segíthetjük új gyülekezetek születését?
– Deák László, Gáncs Péter
4. Üldözött keresztények közöttünk – Yasmen Canadey
pakisztáni gyülekezeti munkatárssal Jó Angelika beszélget
5. Luther. Zenés életrajzi történet
– A szarvasi Szivárvány színjátszó tehetségműhely előadása
6. Nézzük együtt és beszéljük meg a Luther-rajzfilmet
– Szabóné Mátrai Marianna, Birkás-Sztrókay Edit

14.30 Kerületi díjak átadása

15.15 Záró istentisztelet úrvacsorával – Deák László

16.15 Úti áldás – Gáncs Péter

Gyermek- és ifjúsági programot egész nap biztosítunk.
Hideg ebédcsomagról az egyházkerület gondoskodik.
A nagy busszal érkező csoportok 50%-os támogatást igényelhetnek.
Zenei közreműködők:
Győri Dávid és a pestszentlőrinci Új Teremtés együttes,
valamint a soltvadkertei Carmina Hungarica Orff zenekar.

Jelentkezni a del.lutheran.hu
weboldalon lehet.

Jelentkezési határidő:

március 17.